

سوسياليزم پنځوس پوښتنې او ځوابونه

The Struggle, 06 November 2012

Print

Pashto

50 questions and answers about Socialism in Pashto.

پوښتنه - کميونزم څه ته وايي؟

پوښتنه - پرولتاريه يا کارگره طبقه څه ته وايي؟

پوښتنه - ايا کارگر يا پرولتاريه له ازل څخه موجوده وه؟

پوښتنه - پرولتاريه څنگه راپيدا شوه؟

پوښتنه - هغه کوم عوامل دي چې له امله يې غريبه طبقه (پرولتاريه) خپل زيار د پانگوالي طبقې د ودي په خاطر پلوري يا مجبوره شوي چې خړخ يې کړي؟

پوښتنه - له صنعتي انقلاب وړاندې کارگرې طبقې څه حالت درلوده؟

پوښتنه - پرولتاريه د غلام په پرته څه توپير لري؟

پوښتنه - دپرولتاريه او بزگر ترمنځ څه توپير دی؟

پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې پرولتاريه له دستکارڅخه بيلوي؟

پوښتنه - پرولتاريه پر کومو اساساتو له کورني دستکار اويا د کورني صنعتي کارگر څخه توپير لري؟

پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې د صنعتي انقلاب وړاندې پرولتاريه او پانگوالي طبقې ترمنځ توپير شوی وي؟

پوښتنه - دصنعتي انقلاب نور کوم اثرات راڅرگند شول؟

پوښتنه - ددې هره ورځ تجارتي بحرانونو دعروج او زوال څخه څه تر لاسه کيږي؟

پوښتنه - دغه نظام به څه ډول وي؟

پوښتنه - ايا ددې څخه وړاندې هم د شخصي شتمنيو خاتمه ممکنه وه؟

پوښتنه - ايا په سلېپز ډول د شخصي شتمنيو له منځه تلل ممکن دي؟

پوښتنه - دانقلاب طريقه او لاره به څه وي؟

پوښتنه - ايا داممکنه ده چې انقلاب په يوهيواد کې راشي او بيا به برياً ترلاسه کړي؟

پوښتنه - ايا د شخصي شتمنيو په له منځه وړلو سره کيڼي ترلاسه کيدلای شي او کنه؟

پوښتنه - دکمیونزم په کورنۍ نظام باندې څه تاثیرات پریوځي؟

پوښتنه - د ملتونو، قومونو او ولسونو په اړه به د کمیونزم څه چلند وي؟

پوښتنه - مارکسیزم څه ته وایي؟

پوښتنه - مارکسیزم، لینینزم او ټراټیسکېزم څه ته وایي؟

پوښتنه - آیا په یوه وخت کې د ولسواکۍ او سوسیالیزم یوځای شتون ممکن دی او کته؟

پوښتنه - په سوسیالیزم کې به تولید څرنګه ټولنیز کيږي او د دولت وېش به څه ډول وي؟

پوښتنه - پردیوالی څه ته وایي؟

پوښتنه - دیوې زمانې غالب فکرونه څه ته وایي؟

پوښتنه - په تاریخ کې د فرد رول څنګه ارزیايي کیدای شي؟

پوښتنه - د ټولنې مادي بنسټونه څه دي؟

پوښتنه - د ټولنیزې تکامل قوانین څه دي؟

پوښتنه - دپانګونې د تکامل تاریخي رجحان څه دی؟

پوښتنه - ګلوبلویزیشن څه ته وایي؟

پوښتنه - په لوږه او غیرمساویانه وېش کې د ورځ په تېریدو ولې زیاتوالی رامنځته کیږي؟

پوښتنه - ملټي نیشنل کمپني ولې دومره ځواکمني دي؟

پوښتنه - آیا دا ممکنه ده چې پرته د پانګوال نظام خلاف جنګیدلو د نړیوال مالي فنډ او نړیوال بانک خلاف وجنګیږو؟

پوښتنه - په سټایل، پراګ، لندن، پیرس، سیین، یونان او وینس کې د لاریونونو عوامل څه وو؟

پوښتنه - آیا دیوې جلا ټولنې جوړښت ممکن دی؟

پوښتنه - دخلکو د دغو خبرو څخه څه مانا اخیستی شوو، چې وایي هغه سوسیالیست دي؟

پوښتنه - آیا داممکنه ده چې دپانګوال نظام پر ضد جنګ پرته دیوې ادارې یا شخص خلاف جنګ کیدلای شي؟

پوښتنه - انقلاب څه ته وایي؟

پوښتنه - انقلابي ګوند څه ته وایي؟

پوښتنه - د انقلابي ګوند اړتیاوې پېښیږي؟

پوښتنه - کمونیست مینې فیستو (مرام نامه) د سیاسي مبارزې کولو لپاره کوم بنسټیزه مارکسستي اصول وړاندې کړي وو؟

پوښتنه - د سوسیالیزم د حتمي کیدولو په اړه د مارکس څه نظر وه؟

پوښتنه - د تاریخ مادي تصور څه دی؟ (د لینن وضاحت)

پوښتنه - د مارکسیزم د جدلیاتي فلسفې تشریح؟

پوښتنه - طبقاتي مبارزه څه ته وایي؟

پوښتنه - د مطالعې په اړه د ټراټسکی څه نظر وه؟ (۲۹میی ۱۹۲۳)

پوښتنه - پرله پسې دوام داره انقلاب څه ته وایي؟

پوښتنه - ایا د سوویت یونین (شوروی اتحاد) له ړنگیدو څخه د سوسیالیزم ناکامي څرگندیږي؟

پوښتنه - کمیونزم څه ته وایي؟

ځواب-

هغه نظریه چې د مارکسیزم پر بنسټ ولاړه وي دکارگرې طبقې دغیر استحصالې او غیر طبقاتي ټولني لپاره زیار وباسي کمیونزم دي. په دغه کې شخصي پانگه چې دبل وگړي د استحصال پر خاطر کارولای کېږي شتون نه لري. تولید او انساني زیار دکارگرې طبقې شریکه پانگه وي، په دغه غونډال کې دهرچا څخه دهغه د استعداد مطابق کار اخیستلی کېږي او ورکولای کېږي. ترڅو د ذهني او طبیعي (jismani) زیار ترمنځ توپیر له منځه لاړشي. دټولني هر وگړي ته خوراک، ږوپی، څښاک، کالي، کور، پوهه او د روغتیا اسانتیاوې پرته له کوم تعصبه رسول کېږي. په دغه نظام کې له بي کاري، لوږې، مریضتیا، جهل او نوري نیمگړتیاوو، چې په پانگوال نظام کې شتون لري خلک ترې په امن کې وي. خپلواکه، پرمختللي او ریښتني ټولنه په ریښتیا هم په دغه نظام کې وجود لري.

پوښتنه - پرولتاریه یا کارگره طبقه څه ته وایي؟

ځواب-

پرولتاریه یا کارگره طبقه هغه طبقه ده چې دا د تولید په (manbo) واک لرولو څخه محرومه او د خپلې بقا لپاره او دژوند دارتیاوو دپوره کولو لپاره خپل زیار په بازار کې پلوري. په پانگوال نظام کې هرڅه پخپله تولیدوي خو واک او گټه نلري. دکارگرې طبقې ښادي او غم، ژوند او مرگ او ان تردې چې د نوموړي بقاء انحصار او طلب یې دښه او بد کاروبار ددغه پانگوال ترمنځ اقتصادي ټیټه جگه یا سیالی سره تړلې شوې ده. دنولسمې پیړۍ په اصطلاح کارگره طبقه هغه طبقه ده چې په لویو او کوچنیو منډیو یا بازارونو کې د خپل ژوند ساتلو لپاره زیار دپانگوال په لاس پلوري.

پوښتنه - ایا کارگر یا پرولتاریه له ازل څخه موجوده وه؟

ځواب-

نه داسې نده غریب او کارگر تل زیار اېستونکي پاتې شوي دي. او زیار اېستونکي تل غریب پاتې شوي دي. دتولیدي عواملو تر څنګ په تولیداتو او آلاتو باندې د یو څه خلکو د واک له امله غریبه او کارگره طبقه په وجود کې راغلې ده. پرولتاریه په صنعتي بهیر کې را پیدا شوې ده، خو د دي عیني اوضاع داسې نه وه، ځکه چې آزاد بازار او بیا په دغه کې دپانگوالو د سیالی استحکام تل موجود نه وه.

پوښتنه -پرولتاریه څنګه راپیدا شوه؟

ځواب-

پرولتاریه د ۱۸ پیړي په نیمايي کې رامنځته شوه، کله چې په انگلستان اودنړۍ په نورو هیوادونو کې صنعتي انقلاب رامنځته شو. دبچار انجن جوړونې، سنینګ ماشین (پاور لوم) اونور داسې تخنیکي ماشینونه ددي باعث شول چې انقلاب رامنځته کړي. دغه ماشینونه پیر قیمتي وه چې فقط لویو پانگوالواخیستلای او جوړولای شول. ددغو ماشینونو دزړو پیداوړي او تولیداتي توکو ځای ونیو. هډي او دژړندو په پرتله سیلنګ ماشین او پاور لوم پیر تولید او ژر کار کاوه همدا علت وه چې پخوانی نظام له منځه ولاړ او ځای یې دغو ماشینونو ونیوه.

ددغه ماشینونو په کار کولو سره تولید او پرمختګ دواړه پېر شول او کارگره طبقه په وسایلو باندې غالبه شوه. بل لوري ته د کارگرې طبقې ژوند او نور عادي وسایل له منځه ولاړل. ددې نه وروسته پانگوالو ټول صنعتي او تولیدي وسایل په لاس کې واخیستل. کارگره طبقه دهر ډول تولیدي وسایلو څخه محرومه شوه. لکه د کالیو دلاس ماشین له منځه ولاړ او پر ځای یې د کالیو جوړولو فابریکه (ټیکسټایل انډسټري) راغله اوپدې ډول صنعتي نظام پیل شو. دکالیو جوړولو د فابریکې په رامنځته کولو سره صنعتي نظام د ژوند په نورو برخو کې هم ښکاره بدلون رامنځته کړ، چې وروسته بیا د صنعتي نظام یوه برخه وگرځیده. په دغه کې د کتابونو مطبوعاتي چاپ، پوستډې او داوسیونو فابریکې شاملې دي او همدرنګه د زیار ټولنیز وېش رامنځته شو. لومړی هغه کارگر چې یو بسته جنس یا شی به یې جوړول اوس د هغې شي به یې یوه برخه جوړوله او د کار گر انفرادي زیار باسل پیر ساده وه او تش میکانیکي حرکاتونو پورې پاتې شول. دغه ماشین پیر په اعلی توګه کار ترسره کاوه. د زیار په تجزیه کیدلو سره دشیانو جوړول او رسول دپیره چټکې سره پرمختګ وکړ. چې دکم (قیمت) مقفط له وجې پیر ارزانه

تمامیدل او د لگښت له امله یې بیه، ټیټه شوه. دغه شیانو دهغه شیانو ځای ونیوه چې کارگرې طبقې به په ځانگړي توگه په لاس سره جوړول. داسې تولیدي شیانو کې د مسلکي او تخنیکي پوهې ښوونه به په ډیر اسانۍ سره تکراریدلای شوه. همدا علت وه چې په تولید کې زیاتوالی راغی او تر څنګ یې کفایت هم لوړ شو.

نوموړې نظام د صنعتي نظام په تسلط کې راغی او دسیلنګ او ویونګ ماشینونو کارونه د هاب د ماشینونو لاندې راغلل. بل لورې ته دغه ټولې نوې فابریکې د لویو پانګوالو لاسونو ته ولویدې، له دې سره د کارګرو خپلواکې هم د دوی ولکې ته ولویده. هغه کارګر چې د هغوي څخه به کار اخیستل کېده ټول ماشینی شول او کوچني کوچني پانګوال په سترو او لویو پانګوالو باندې بدل شول. دوي لوی لوی فابریکې او صنعتونه جوړ کړل او کبې ته یې مخه وکړه. چې بیا په نوي نظام کې د کارګري طبقې زیار له سره تجزیه شو.

ددي عمل په ترڅ کې په ټولو پرمختللي هیوادونو کې کارګرې طبقې دخپل زیار خرڅولو په موخه بازارونو ته مخه وکړه، اولاسي توکو صنعت وده وکړه او نوی بازاری او صنعتي شکل یې خپل کړ. په پایله کې کوچني پانګوال، کارګره او منځنۍ طبقه تر پښو لاندې شوه. د زیار ایستونکو پخواني شکل بدلون ومونده او په پایله کې یې ټولنه په دوه لویو طبقو وه وېشل شوه. دوه لویې او ستري طبقې منځته راغلي چې په تدریجي ډول دغو سترو طبقو له ځان سره نوي طبقې وټوکولې یا وژپړولې.

۱- پانګواله طبقه: دغه طبقه د پرمختللو هیوادونو په تولیدي ځواکونو غالبه شوه ځکه دوي د اومو موادو او ماشینونو څښتنان شول، ځکه چې دغه وسایل د تولید لپاره اړین کپل کیدل دغه طبقه د پانګوالې طبقې په نوم مشهوره شوه.

۲- پرولتاریه (زیارایستونکې یا کارګره طبقه): دغه طبقه هیڅ نلري پرته له هنره، دوي خپل زیار او هنر دنورو طبقو لپاره پلوري او پېرې تر څو وکولای شي خپل ژوند پرمخ بوځي، دغه طبقه پرولتاریه ونومیدله.

پوښتنه - هغه کوم عوامل دي چې له امله یې غریبه طبقه (پرولتاریه) خپل زیار د پانګوالې طبقې د ودې په خاطر پلوري یا مجبوره شوي چې خرڅ یې کړي؟

ځواب-

په پانګوال نظام کې د کوشښ یا زیار حیثیت د جنس مانا ورکوي. دغه زیار یا جنس هغه وخت ډیر ارزښتناک یا ښه جنس کپل کیږي چې وکولای شي نور تولیدي توکي رامنځته کړي. په ډیره لوړه کچه په صنعتي یا آزادانه سیالۍ کې بشرې زیار یا جنس د یو شي تر سیوري لاندې وي. د هر جنس د بېي ټاکنه په تولید باندې دراتلونکي فقط او د ژوند تیروولو په اساسي شیانو باندې مشتمل وي ځکه چې پانګوال نه غواړي کارګره طبقه بیکاره پاتې شي او یا لمنځه ولاړه شي او په بدل کې دومره ورکولای کیږي چې یوازې پرې ژوند وکړي. پدې نظام کې د کارګرې طبقه ژوندي ساتل ددي لپاره اړین بلل کیږي، چې پانګوال غواړي له کاره یې گټه پورته کړي. همداسې کاروبار یا بازار کله ښه وي او کله هم بد وي، نو پانګوال هم کارګرته کله کم معاش ورکوي او کله زیات او په همدې توګه کارګر هم نه زیات څه اخلي او نه کم. څرنګه چې دیوې فابریکې څښتن دخپل تولید په پرتله نه کم اخلي او نه زیات، بیخي همداسې زیارکښ هم د خپل معاش څخه نه زیات اخلي او نه کم.

لوي صنعتونه چې څومره ډیر توکي تولیدولای شي هغومره به د معاش د راکړې ورکړې قانون جدي کیږي. پانګوال سره خو لوي وسایل او ډیر تولید شتون لري خو د کارګري طبقې سره دخپل ځان او کورنۍ لپاره، پرته له خپل هنر نه چې پلوري یې، بل هیڅ نلري.

پوښتنه - له صنعتي انقلاب وړاندې کارګرې طبقې څه حالت درلوده؟

ځواب- دټولنیزې ودې تر څنګ به کارګرې طبقې هم بدلون موند او دوي به له خپلو مالکانو او حکمرانې طبقې سره ډول ډول اړیکې درلودې. په لرغوني زمانه کې به کارګره طبقه د خپلو څښتنانو غلامان وو. لکه څرنګه چې اوس هم له پوهې علم څخه وروسته پاتې هیوادونو کې دا حالت روان او شتون لري. په منځني دور کې د کارګرې طبقې حالت د بزګرانو په شکل وو. چې د څښتنانو، اشرافیه او ځمکوالو په تسلط کې به یې ژوند کاوه چې دا حالت نن هم په درېیمه نړۍ کې تر سترګو کیږي.

دصنعتي انقلاب تر بشپړیدو پورې دوي کرایي مزدوران وو چې په کلي بانډو کې به یې له منځني پانګوالې طبقې سره کار کاوه. وروسته بیا ټیکنالوژۍ وده وکړه او کارګره طبقه د صنعت له لارې معصره او کارګره طبقه د لویو پانګوالو په لاسونو کې ښکیل شوه چې دې کارګرې طبقې د صنعتي نړۍ پرولتاریه حالت خپل کړ.

پوښتنه - پرولتاریه د غلام په پرتله څه توپیر لري؟

ځواب-

غلام یو ځلې خپل ځان پلوري خو پرولتاریه خپل ځان د ورځو یا ساعتونو په حساب خرڅوي. غلام دخپل آقا شتمني وي چې له پیل نه ورسره ژوند تیروي، که هر څومره یې ژوند خراب هم تیریږي، بیا یې هم ژوندي پاتې کیدل اړین وي ځکه چې په دې کې یې د آقا گټه ده. پرولتاریه نه

دخپل ژوند تحفظ او نه هم د ژوندي پاتې کیدلو باور لري. دکار په شمول دخوراک، خښاک، زده کړې او روغتیايي اسانتیاوې نلري. پانگوال چې هر کله وغواړي شپږلای یې شي او بس.

نو بیا نوموړي د لوږي ملگري پاتې شي. د ژوندي پاتې کیدلو باور فقط په احتمالي توگه کارگري طبقې ته ورکول کېږي. غلام د سیالی څخه دباندې وي خو پرولتاریه هر وخت د سیالی او لوبي په میدان کې د ذلت ښکار وي. د غلام حیثیت په ټولنه کې د منلي غړي په توگه وي او د پرولتاریه په نسبت غلام د ژوند ډاډ لري.

ځکه چې د ژوند اړتیاوې یې د آقا په لاس کې وي. خو پرولتاریه د ټولنې دیو اړین غړي تر څنګ د ژوند کولو د اړینو اسانتیاوو څخه یې برخې وي. غلام کولای شي چې خپل ځان آزاد کړي په هغه صورت کې چې خپلې شخصي شتمني په لرلو سره یې غلامي له منځه ولاړه شي. خو داسې غلام بیا په پرولتاریه باندې بدل شي. پرولتاریه په هغه صورت کې خپل ځان ازادولای شي چې کله په ټولنیز ډول پاڅون وکړي او په بشپړه توگه د پانگوالو تولیدي شتمني او واک له منځه یوسي.

پوښتنه - دپرولتاریه او بزگر ترمنځ څه توپیر دی؟

ځواب-

د ځمکنيوني په نظام کې کارکوونکي ته بزگر ویل کېږي، چې د ځمکې یوه ټوټه د تولیدي موخو لپاره په کار اچوي او په بدل کې یې د تولیداتو یوه برخه دځمکې څښتن او واکمن ته ورکوي. په کومو وسایلو چې پرولتاریه کار کوي د هغې خاوند خو نه وي خو یوازې په بدل کې یې معاش اخلي. بزگر خپل مالک ته یو څه ورکوي، خو پرولتاریه یې د خپل زیار په بدل کې له څښتن څخه اخلي. بزگر په خپل ژوندي پاتې کیدلو ډاډمن وي خو دپرولتاریه بقاء یې باوره ده. له کارگر سره بدیل هیڅ شی نه وي، خو بزگر یې لري. بزگر دسیالی څخه دباندې وي. خو کارگر ورځ تر بلې د سیالی برخه گرځي.

یو بزگر په هغه وخت کې ځان ازادولای شي چې کله هغه له نوموړي ښار یا کلي څخه وه تښتي او په صنعتي نظام کې ځان پرځای کړي او دهنرمند یا کارگر په توگه ځان مطرح کړي. خو دا هم کولای شي چې خپل څښتن یا مالک ته نقدې پیسې یا تولید ورکړي او خپل ځان پري آزاد کړي. په بل صورت کې بزگر کولای شي خپل خاوند ووېي او واک تر لاسه کړي او یو څه لږه اندازه دسیالی برخه وگرځي. خو پرولتاریه داسې نشي کولای نوموړي باید د خپل خلاصون لپاره د سیالی لوبه، شخصي شتمني او طبقاتي وېش له منځه یوسي.

پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې پرولتاریه له دستکارڅخه بیلوي؟

ځواب-

هنرمند یادستکار چې تر ۱۸ م پېړۍ پورې یې د ځمکې پر سر وجود درلود نن هم د نړۍ په مختلفو برخو کې شته دي. دستکار (لاسې کارگر) په جزوي او یا عارضي توگه یو پرولتاریه وي خو موخه یې پیسې گټل وي، چې وروسته بیا د پرولتاریه داستحصال وړ گرځي او خپله پانگونه کې زیاتوالی راوړي. پداسې کارونو کې مونږ اکثر نوموړي بریالي لیدلي دي.

تر کومه چې کورنۍ صنعت یا انفرادي تولید حضور لري نشي کولای چې د سیالی کولو لوبه یا معصر صنعت ځای ونیسي. نو پداسې چاپیریال کې دستکار وجود لري. خو څرنګه چې د دستکارۍ پر ځای صنعتي نظام رامنځته شو، نو هلته رقابت رامنځته شو، چې دستکارانو د منځنۍ طبقې او یا د پانگوال شکل خپل کړ. او یابل طرف ته یې درقابت په ډګر کې ځان ورکړ او ځان د پرولتاریه سره یوځای کړ. اوس هغه کولای شي چې په منظمه توگه ځان د پرولتاریه برخه وګڼي او د پانگوال نظام د ظلم پر وړاندې مبارزه وکړي او ځان ترې وژغوري. چې دغه په وروستي پړاو کې په شعوري توگه د روان کمونیستي خوځښت یا کارگر خوځښت سره په یو ځای کیدو امکان لري.

پوښتنه - پرولتاریه پر کومو اساساتو له کورني دستکار او یا د کورني صنعتي کارگر څخه توپیر لري؟

ځواب-

د ۱۶ میلادي پېړۍ څخه تر ۱۸ میلادي پېړۍ پورې کورنۍ دستکار دتولیداتي آلاتو څښتن شوی دی. دې د ژړندې، کرنې او نورو تولیدي آلاتو او دزمکې څښتن وو. داضافي وخت په درلودلو سره یې کرنه کوله، خو ددې په پرتله پرولتاریه د هڅې او زیار پرته بل هیڅ نه وي. کورنۍ دستکار تل له خپل ځان یا سردار سره تړلي وي. هغه د خپل سردار یا مالک سره تولیدي خپلوي لري. خو ددې برعکس پرولتاریه په لویو صنعتي ښارونو کې ژوند کوي نوموړی د خپل سردار یا مالک سره د نقدو پیسو په صورت کې کار کوي. کورنۍ دستکار په پراخ صنعتي بازار کې خپل ځان ورکړ او د پرولتاریه ملګری کړ.

پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې له صنعتي انقلاب وروسته یې ټولنه د پرولتاریه او پانگوالې طبقو په خیر په دوه برخو وه وېشله؟

ځواب-

په سر کې چې کله ماشينونه په صنعت کې دتوليدي ځواکونو ځاي ونيو نو دجنس قيمت رابښته شو او همدا علت وو چې هغه خلک چې دلاس په واسطه به يې کار کولو ورک او تري تم شول. په همدې ډول هغه هيوادونه چې د بربريت ښکار او دتاريخي تکامل سره نابلد وو، ددې انحصار پر عادي جوړونې (منيفکچرنګ) باندي وو. دوي دخپل يوازيتوب څخه وباسل شول او دوي هغه انگريزي موادو ته په خپلو بازارونو کې ځاي ورکړ چې قيمت يې ټيټ وو. ځکه دوي خپل هغه بازار چې لاسي توکي به پکې خرڅيدل پخپله له منځه يوړ. پداسي هيوادونو کې چې په زرگونو کلونو کې په دوی کې د پرمختګ څرک نه ښکارا کيدل، ديو انقلاب او بدلون سره مخامخ شول. په بریتانیا کې يو عادي ماشين د ميلونونو وګړو پر لاسي کاروبار خپته واچوله او د دوي بازارونه يې له منځه يوړل.

دصنعت په ودې سره دنړۍ ټول وګړي ديوبل سره په اړيکه کې شول او پرلپسې کوچني او لوی بازارونه په نړيوالو بازارونو باندي بدل شول. دصنعتي انقلاب له برکته په نړيوال فرهنگ کې لوي پرمختګ راغی او دبافرنګه او پرمختللو هيوادونو څخه ډير څه د وروسته پاتې هيوادونو په برخه شول. ددي څخه داسي بريښي چې په پرمخ تللي هيوادونو کې لږ بدلون هم په وروسته پاتې هيوادونو باندي خپل اغيز ښينيدي.

همدا لامل دی که نن د بریتانیا يا فرانسې کارګره طبقه پاڅون وکړي نو اغيزي به يې ددويمې او درېيمې نړۍ په وګړو کې هم وليدل شي. ډير ژر به پدې هيوادونو کې هم پاڅونونه وشي چې په پايله کې به يې کارګره طبقه بيرته خپلې موخې او آزادۍ ته ورسېږي. په دويم پړاو کې چې د منيفکچرنګ پر ځاي صنعتي نظام راغی نو صنعتي انقلاب بورژوازي طبقې ته زيږون ورکړ، چې دولت يانې خپله شتمني او قوت يې ډير زيات کړ.

تردي چې دغه طبقه يې دهيوادونو پر لوړو طبقواو مقاماتو وګمارله. په پايله کې ويلي شو چې کله پانګوالي طبقې سياسي قدرت ترلاسه کړ نو اشرافيه، ځمکواله طبقه يې د شتمنيو څخه بې برخې او ټولې ادارې، شتمني او قوت يې ورته د خاورو سره خاورې کړ. د دوي څخه يې ځمکې او نور امتيازات ترلاسه کړه. دکورنۍ دستکاري صنعت يې له منځه يوړ. ددي پرځاي يې په لوړه کچه صنعتي وده رامنځته کړه او دسيالۍ ډبره يې کښوده.

دا داسي نظام وو چې د ټولنې هر وګړي کوبښ کاهو چې ځان پکې په ځای کړي. ددي نظام په اوږدو کې چې به کوم خنډونه رامنځته کيدل هغه به له منځه وړل کيدل. بالاخره چې په خلاص ډول اعلان وشو چې دټولني ټولو وګړو ته بايد په يوه سترګه ونه کتل شي، ځکه چې ددوي ترمنځ پانګونه يوډول نده. پدي ډول د پانګواله طبقه دټولني لوړه او شتمنه طبقه ثابته شوه. په پانګوال نظام کې دصنعت وده او رقابت اړين وو. دغه لومړنۍ کيفيتي حالت وو چې خپله صنعتي کړنه رامنځته شوه. بورژوازي طبقې د خانانو او سردارانو دقوت د ختمولو ترڅنګ دهغوي څخه سياسي قوت يانې علم هم واخيست او په ټولنه کې د لا مطرح کيدلو سره سره په سياست کې هم لومړي مقام ترلاسه کړ.

صنعت او آزادانه رقابت ته يې قانوني حيثيت ورکړ او ان تر دې چې دځينو هيوادونو اساسي قوانينو هم دغه ټکی پرځاي وباله او وپيټيله چې صنعتي وده رښتيا هم اړينه ده. په سياسي چارو کې يې د ټولټاکنو طريقه هم ور وپېژندله، چې دپانګوالي طبقې لخوا د برابرۍ او مساوات يوه فارموله کڼل کيده. په اروپا کې سياست قانوني حيثيت خپل کړ او د ټولټاکنو نظام پيل شو. هر هغه چا به د رايې ورکولو حق درلود چې سرمايه به يې درلودله، داپدې مانا چې يوازي پانګوال به درايې ورکولو او رايې اخستلو وړ کڼل کيدل او بس.

نوموړو به پانګوال مشران ټاکل او دکمرک په ورکولو، قانون جوړولو او ددولت په نورو چارو، يواځي همدوي مامور کڼل کيدل. درېيم دا چې صنعتي انقلابونو پرولتاربه دومره ډيره په چټکۍ سره پيدا کړه، لکه څرنګه يې چې پانګواله طبقه پيدا کړې وه. پرولتاربه ورځ په ورځ زياتيدله ځکه چې سرمايه کارۍ يواځينۍ وسيله وه چې پرولتاربه يې زياته او پراخه کړې وه. په همدې ډول پرولتاربه د وخت په تيريدلو سره زياتيدله. په پاي کې پرولتاربه او پانګواله دواړه طبقې د لويو لويو ښارونو پرلوري وکوچيدې چې زياتي ګټي يې لاسته راوړې، او په همدې شکل د عامو وګړو لويې لويې جوپې ديوځای څخه بل ځای ته وکوچيدلې. (او يا) په همدې شکل ګڼ شمېر عام وګړي له يو ځای څخه بل ځای ته وکوچيدل.

په دې وخت کې په يو ځاي کې د اوسيدلو لا امله پرولتاربه ته دخپل ځواک احساس وشو. دغه ميتود چې څومره ژر نمو کوي همدومره ژر دلاسي ماشينونو ځاي ورکړي. په ډيره لويه پيمانه صنعتي وده تر سترګو کيږي خو دپرولتاربه معاشونه ورځ تر بلي په کميدو پيل کوي. دهري ورځي پر تيريدو سره د دوی ژوند د کرکيچ او کډليچ سره مخامخ کيږي، بي کاري په زياتيدو شي، تر دې چې نور حالت د پرولتاربه د منلو او زغم وړ نه وي. پداسي ناوړه حالاتو کې پرولتاربه ددوه عمدۀ لاملونو له امله ځان د سرکشي پرلوري رهي کوي، يوداچې بي اطميناني او بل داچې پرولتاربه پخپل قوت باندي باور لري چې حالات بدلولاي شي. نو آخر دوي انقلاب ته ملا وتړي چې پخپله داصنعتي انقلاب دپرولتاربه د ټولنيز پاڅون علت وګرځيده.

پوښتنه -دصنعتي انقلاب نور کوم اثرات راڅرګند شول؟

ځواب-

داوبو انجن او دداسي نورو ماشينونو په اختراع کولو سره د صنعتي انقلاب ډبره کېښودل شوه، او په ډير لږ وخت کې ډير کم لگښت په ترڅ کې ډيره وده او توليد دصنعتي نظام او آزادي سيالي يولو ته ځان ورساوه. دلوپو پانگوالو ډير لوړ تعداد د صنعت جوړونې په برخه کې پښه کېښوده. دتوليداتو د چټکۍ په ترڅ کې ډير زيات شيان توليد او بازار ته وړاندي شول. خو خرڅ نه شول چې له همدې امله په دغه وخت کې يو لوي تجارتي بحران رامنځته شو. کارخانې بندې او ځيښتنان يې پر ځاي ساړه کېناستل. دپرولتاريه څخه ډوډۍ کش کړای شوه او هر لوري ته ناوړه حالات او د وگړو بي کاري تر سترگو کېده. لږ وخت پس اضافي توليد بيا په خرڅيدو پيل وکړ. کارخانو بيا په کار پيل وکړ او د مزدورانو په معاشونوکې زياتوالی راغي. اوس نو کار روزگار د پخوا په پرتله ډير په سمه توگه روان اوښه شوی وو خو لږه موده پس دغه کاروبار د زياتو شيانو په توليدولو او عرضه کولو سره بيا د پخواني بحران پر لوري ستون شو.

د ۱۹ ميلادي پيړۍ څخه تر اوسه پورې پانگوال نظام دمختلفو ناورينونو سره مخامخ شو. دهر و پنځو نه تر اوو ۷ کلونو په موده کې دغه نظام د يو بل نوي اوډول ډول ناورين (بحران) سره مخامخ شوی دی. له همدې امله دکارگرې طبقې ژوند مسلسل له ستونزو سره مخ شوی او په همدې توگه پداسې حالاتو کې ددي نظام ټول وجود دوامداره انقلابونو د خطرونو سره تړلي پاتې شوی دی.

پوښتنه - ددې هره ورځ تجارتي بحرانونو دعروج او زوال څخه څه تر لاسه کيږي؟

ځواب-

لومړی دا چې صنعتي نظام آزادانه تجارتي رقابت ته ژوند بخښلی دی او پانگوال نظام يې له همدې امله وروسته پاتې کړيدي. په عمومي ډول په لوړې کچې سره د صنعت وده او په هغې کې سيالي او د صنعتي توليد انفرادي جوړښت مجبوراً د انسانانو د وجود ښکار شي. او په پايله کې بيا بند شي. يو صنعتي بازار تر هغې پورې خپل ځان ساتلی شي چې هغه د پرلپسې اقتصادي ټکرونو او غميزو ښکار شي، او بيا هغه وزغمي. خو دغه اقتصادي غميزې نه يواځې ديوې ټولنې دبربادۍ سبب گرځي بلکې د هغې ټولنې د وگړو ژوند هم په خطر کې اچوي. په پايله کې پانگواله طبقه هم ورسره په سيند لاهوو شي. د دې غميزو څخه د مخنيوي په خاطر اړينه ده، چې د آزاد صنعت سازي څخه لاس واخيستل شي، چې داممکنه نده. خو بل لوري ته کولای شو چې داسي نظام رامنځته کړاي شي چې په هغه کې گټه تر پانگوالو پوري محدود پاتې نشي، بلکه د ټولني داجتماعي اړتياوو ته په کتلو سره منصوبه بند اقتصادي نظام جوړ او دهر وگړي دارتياوو ته په کتلوسره توليدي کار په جريان کې وساتلای شي. دويم داچې په ډيره لويه پيمانه دصنعت جوړونې او توليد وده کولای شي چې داسي نظام رامنځته کړي چېرته چې د ژوند ټولې اړتياوې په ډيره لويه پيمانه پيدا کيدلای شي، چې بيا وروسته د ټولني هر وگړي وکولای شي دخپل استعداد پر کارونې سره آزاد ژوند وکړي. د ا پدي مانا چې حقيقت جوړونه او دتوليدي گنجائش تر څنګ بحرانونه او غميزې د يونوي نظام او ټولنيز جوړښت د نه شتون پر اساس رامنځته کيږي. که چېرې د پخواني نظام پرځای نوی نظام، نوی ټولنيز حرکت رامنځته شي نو توليدي شيان دټولو بشري بدحالو،غلاکانو، بحرانونو او ټولنيزو نيمگړتياوو مخنيوی کولای شي. نو اوس داخبره څرگنده شوه چې ټولې ټولنيزي نيمگړتياوي لکه: لوږه، ناپوهي، وروسته پاتې والی، ناروغتياوي، بي کاري او نور ډير څه د نيمگړي نظام لا امله دي. چې د اوسينۍ وضعې سره هيڅ سمون نه خوري. ديونوي نظام پواسطه دټولو نيمگړتياوو د له منځه وړلو لپاره دتوليدي کار په لاس کې اخيستلو ته اړتيا ده. داسې عينی اوضاع چمتوشوې ده، چې مونږ کولای شو ديونوي نظام په ور پېژندلو سره موجوده نظام ختم کړو.

پوښتنه - دغه نظام به څه ډول وي؟

ځواب-

په دغه نظام کې په صنعتونو او دتوليد په نورو برخو دانفرادي يا پانگوالو واک ختمول دي. ددغه نوي نظام په ترڅ کې ټولې فابريکي په ټولنيز تفاهم سره پرمخ بېول کيږي. چې موخه به يې د اشتراکي منصوبه بندۍ او د ټولنې دهر وگړي پرته له تعصبه گډون وي. مونږ وايو چې رقابت بايد ختم او پرځاي يې تفاهم رامنځته شي. دپانگوال نظام په ترڅ کې پانگونه يا شتمني انفرادي او د پانگوالو لاسته ولوېدې چې شخصي پانگه اچونه يې وزېږوله چې موخه يې گټه، هوس او تباهي وي. درقابت د زياتوالي له امله ټول صنعت دځينو خلکو لاسته ولوېږي. هدف يې دادي چې شخصي رقابت دصنعت دانفرادي انتظام څخه نشي جلا کېدای. نو دابه ښه وي چې شخصي شتمنۍ ختمې کړای شي او پر ځاي يې په توليدي کار کې په اشتراکي يا اجتماعي سيمو کې ټولنيز سمون رامنځته کړای شي. او ټول توليد په تفاهم سره استعمال کړای شي. يانې داچې توليد بايد په مشترکه حاکميت کې واخيستلی شي. په ساده او لنډو ټکو کې ويلي شو چې په توليد باندي بايد شخصي حاکميت له منځه ولاړ شي. دغه يواځني لاره ده چې کولای شي په ټولنه کې بدلون رامنځته کړي او هم دصنعت دپرمختگ لپاره دغه خبره اړينه گڼل کيږي. همدا خبره ده چې کمونستان تل وايې او په حقه دي، تر څو شخصي شتمني ختمه شوې نه وي، نو تر هغه انقلاب، نوي ټولنيز نظام او پرمختگ ممکن ندي.

پوښتنه- آیا ددې څخه وړاندې هم دشخصي شتمنيو خاتمه ممکنه وه؟

ځواب-

هو! په ټولنيز نظام کې دهر ډول بدلونونو ترڅنګ په ملکباتي خپلوۍ کې پاڅون، د دې خبري تابېد کوي چې نوي توليدي ځواکونو ته بايد وده ورکړل شي. چې دغه په زړو توليدي نظامونو او ملکبتي شتمنيو کې ممکن نه وي. شخصي شتمني هم په همدې ډول رامنځته شويدي، ځکه

چې شخصي شتمنيو تل وجود نه درلود. کله چې مونږ د منځنيو پيړيو څپو ته وگورو نو پر دغه وخت کې د توليد نوې طريقې د منفکچرنگ په صورت کې تر سترگو کيږي، چې په دغه وخت کې توليد دستکار يا زمکوال تابع نشو کيدلي. په همدې ډول منفکچرنگ له پخواني توليد څخه زيږون وموند او يو نوي شخصي شتمني ته يې ځای ورکړ. چې ديو شخصي شتمني په صورت کې ښکاره شول.

دمنيفکچرنگ او صنعتي پرمختگ په لومړۍ پړاو کې شخصي شتمني ملکيتي/خپلولو صورت ونيو. او د دې نظام څخه وجود اخيستونکی نظام يو ځانگړي ټولنيز نظام وو. تر دې وخت پوري داممکنه نه وه چې توليد دې دومره زيات کړاي شواي واي چې د ټولو لپاره پريمانه گڼلې شوي وي، تر څو د زيات يا کم توليد په ترڅ کې د ټولنيز پانگونه کې اضافه، او د توليداتي ځواکونو ته په وده ورکولو سره يو قوي طبقې ته اړتيا وه، خو د دغې طبقې ځاي پانگوالې طبقې ونيو. ددې په پرتله د توليدي ځواکونو پرته يو بلې طبقې هم وجود درلود. چې هغه غريبه او ځپلې طبقه وه. وروسته داسې يو حالت رامنځته شو چې دغه طبقې د توليدي خپلوۍ په تارونو باندې ونړلې شوې.

دطبقو جوړښت پر توليد باندې انحصار کوي، چې څه ډول توليد وجود لري. په منځنيو پيړيو کې د توليد انحصار پر کره ولاړ او متکي وو. او هم دغه وه چې ددې عهد په جريان کې ځمکوال او بزگر په وجود کې راغلل. ددې پيړي په وروستيو کې په ښارونو او کليو کې کلبماسټر او په ديارې يا روزم کارکوونکي کارگران تر سترگو کيږي. په ۱۹ پيړۍ کې دتوليدي ځواکونو نمو او پرمختگ په ډيره لوړه پيماڼه ترسره شو. نن مونږ داسې وسايل لرو چې دغه پرمختگ او يا چټکوالی په ډير کم وخت کې چټک کولای شو. له دغه توليد څخه ډير کم يې د پانگوالې طبقې ته هم په لاس ورځي او دخلکوډير کميت په پرولتاريه باندې بدل شي. د پانگوالو پر شتمنيو کې زياتوالي راځي. خو دخلکو اقتصادي او روغتيايي حالت ډير کمزوری کيږي چې بالاخره دزغم وړ نه وي.

او درېيم داچې شخصي پانگونې او توليدي ځواکونه په ډير کم وخت کې زياتيږي چې د پانگوالۍ حدونه ماتولاي شي او ټولنيز غورځنگ رامنځته کولای شي. اوس حالت داسې ځای ته ورسیده، چې د شخصي شتمنيو ختمولو امکانات ډير کم دي، خو دا کار په هر حالت او صورت کې اړين دی.

پوښتنه: آيا په شليز ډول دشخصي شتمنيو له منځه تلل ممکن دي؟

ځواب-

که چېرې په سليزه توگه داسې بريښدلي، نو کمونستانو به دهغو خلکو چې غوښتل يې ، مخالفت به يې نه وو کړی. کمونستان پدې پوهيږي چې داډول دسيسې بې مفهومه او خطرناکې دي. دوي پدې پوهيږي چې انقلابونه شنه باغونه ندي او نه هم دهيلو په ترڅ کې انقلابونه شوي دي. او نه هم امکان لري چې په مصنوعي توگه را وارد کړل شي. بلکه خبره داده چې هر ځای کې عيني حقايق او علتونه ددې سبب شوي دي، چې انقلابونه راپاروي. داسې حالت چې انقلابونه راپاروي د هيوادونو ، شخصي هلو ځلو او طبقو څخه پورته خبره ده. نو دا خبره هم معلومه ده چې په ټولو فرهنگي ټولنو کې پرولتاريه په زوره د کار لاندې ساتل کيږي. همدا خبره ده چې دکمونستانو مخالفين پخپله انقلاب ته لاره هواروي. که پرولتاريه په زوره انقلابي کړنې ته داستحصال له لارې مجبوره کړای شي، نو دوی به زمونږ ملگري شي، او کمونستانو ته هم اړينه ده چې په عملي توگه دپرولتاريه له حقوقو ننگه وکړي، څرنگه چې مخکې به دوي د خپلو نظرياتو او خبرو څخه دفاع او ننگه کوله. پانگوال دولت او د پانگوال نظام چارواکي دخپل نظام د خوندي ساتلو په خاطر له زورواکۍ څخه کار اخلي نو کمونستان کولای شي چې سوسيالستي نظام کې په سليزه توگه شخصي شتمني له منځه يوسي. خو ولې د پانگوال نظام رسنۍ او خپله پانگوال فرهنگ خپلې نيمگړتياوې او دزورواکۍ تور په پرولتاريه او انقلاب باندې اچوي.

پوښتنه - دانقلاب طريقه او لاره به څه وي؟

ځواب-

دپرولتاريه د انقلاب په صورت کې به شخصي شتمني له منځه لاړې شي او پرځای به يې يو جمهوري اساسي قانون مرتب شي، چې په مستقيم او غيرمستقيم ډول به سياسي واک پرولتاريه ته سپارلي کيږي. په ډيرو پرمختللو هيوادونو کې دخلکو گڼ شمير په پرولتاريه باندې بدل شويدي، بل لوری ته په ځينو هيوادونو کې نه يواځې دخلکو کميت په پرولتاريه بدل شوی، بلکه د هغوي سره بزگران او دهغوي کروندې او آن پانگوال هم بدل شوي دي.خو دوي اوس په تدريجي ډول د پرولتاريه ملگري کيږي ځکه چې د دوي گټې اوس سره شريکې کېدونکې دي. او دخپلو گټو په خاطر هم د پرولتاريه ترڅنگ دريږي، او هم دا اړينه گڼي چې دپرولتاريه دغوښتنو څخه ننگه وکړي. داسې جمهوري نظام چې د پرولتاريه نمايندگي کوي خو په اصل کې د شخصي شتمنيو په له منځه وړلو کې کوښښ نه کوي او هم دپرولتاريه د حقوقو څخه ننگه نه کوي يو بي مانا ولسواکي گڼل کيږي. ځيني کړنې چې داوسني حالتو ته په کتلو سره بايد ترسره شي په لاندي ډول توضيح کيږي:

۱. شخصي شتمني د سترو ټيکسونو(گمرکونو) او مالياتو په واسطه محدودول. دميراثي ځمکو او مالونو ختمول دنړيوالو مالياتي ادارو له قرض ورکولو څخه انکار او نور داسې گامونه اخيستل.

۲. دټولو ځواکونو صنعتونو، کرنيزو او مالي ادارو خپلول، دځمکو، کارخانو، موصلاتو، بانکونو او دالوتکو څښتنان له هيواده اېستل او شړل.

۳. دپرولتاريه دمخالفينو شړل او يا هم د داسي وگړو ځمکې او شتمني کنگل کول.

۴. ځمکې، فابريکې او نور شيان د کارگرې طبقې په کنټرول کې ورکول، په صنعتونو کې د کارگرې طبقې ترمنځ د رقابت او سيالي له منځه وړل.
۵. دصنعتي کړنې د پرمختګ په خاطر دکارگرې طبقې يو ځواک تيارول او بيا په تيره د کړنې په څانګه کې دعصري وسايلو څخه ګټه پورته کول او له دې لارې د کرنيزو توليداتو زياتول.
۶. اقتصادي نظام د مرکز تابع کول او ټولې کړنې د دولت په کنټرول کې ورکول. دسياسي سرمايې په مرسته ديو ملي بانک ډبره کېښودل چې وکولاي شي ټولې اقتصادي ادارې وڅاري او هم دټولو شخصي بانکونو له منځه وړل.
۷. په لويو صنعتونو کې پرمختګ، په کارخانو او مواصلاتو کې بدلون راوستل. دنويو کرنيزو ځمکو فعالول او په پخوانيو کرنيزو ځمکو کې بدلون راوستل.
۸. دطبقاتي نظام له منځه وړل، يو نصاب او د زده کړې معياري نظام برابرول. ټولو کوچنيانو ته زده کړه ورکول اود دوي زده کړه په هغه وخت کې پيلول کله چې دوي د ميندو څخه بيل او د زده کړې وړ وګرځي. په ملي کچه د زده کړې او توليدي کړنې کارونه سرته رسول.
۹. دصنعت اود کړنې په څانګو کې کارکوونکو ته دملت پر ځمکه ټولنيز او عصري استوګن ځايونه برابرول او ددوي په ژوند کې د ښاري او کليوالي وګړو داسط روزنه چې يو طرفه پاملرنه پکې له منځه يوړل شي او ټولې نيمګړتياوې چې پدې اړه وجود لري ختمې کړای شي.
۱۰. روغتيا، درملنه، زده کړه او نور داسې شيان چې دپانګوال نظام له اړخه اسانتياوې ګڼل کيدې، زمونږ له طرفه په ټولنه کې اساسي حق وګڼل شي او دټولنې ټولو عامو وګړو ته داحق ورکول. د مواصلاتي توکو ټولې وسيلې تر خپله حده په کنټرول کې اخيستل .
- په شريکه کړنه کې ديووګړي ګام اخيستل ددويم لپاره اړين دي په دغه کړنه کې دشخصي شتمنيو له منځه وړل هم اړين دي. پس له دې به پرولتاربه(کارګره طبقه) پرمختګ ته چمتو کېږي. تردې چې په ټولو مالي وسايلو لکه: کرنه، صنعت، مواصلات، تجارت او دژوند په نورو څانګو کې به پرمختګ کوي او زيار به باسي چې دا شيان د دولت په کنټرول کې راولي، داډول کنټرول پخپله دپرولتاربه طبقې جمهوري کنټرول ګڼل کېږي. ددغو وسايلو په مرکزي کولو سره په پرمختګ باندې ډيري ښي اغيزې ښيندل کېږي.
- څرنګه چې دپرولتاربه دهڅو او ورځني زيار څخه توليدي ځواکونه پرمختګ کوي په همدې توګه اړوندې ادارې هم پرمختګ کوي. بالاخره کله چې ټولې شتمنۍ، توليد او نور دژوند کاروبارونه دخلکو اجتماعي لاسونو ته ورشي نو شخصي شتمنۍ به پخپله له منځه لاړې شي. نو بيا به پيسې بي هدفه شي او کله چې دتوليداتو موخه دګټې لاسته راوړل نه، بلکه د انسان دآرتيا پوره کول وي نو توليدات به دومره زيات شي چې انساني حالت به په بشپړه توګه تغير ومومي او دانسان اوسنۍ حالت به بيرته په پخوانيو ټولنيزو اړيکو باندې بدل شي.
- پوښتنه - آيا داممکنه ده چې انقلاب په يوهيواد کې راشي اوبيا به بريلا ترلاسه کړي؟
- ځواب-
- نه داسي نده! دنړيوال بازار له زېږون او هم دصنعتي تکامل په وجه دنړۍ انسانان له يو بل سره د مسلک له نظره تړلي او اړيکې لري. په تيره بيا په پرمختللو هيوادونو کې ټولنيز پرمختګ پانګوال او پرولتاربه په دوه ښکاره برخو کې را سره ويشلي دي. ددوي ترمنځ موجود ټکر، روان کشمکش او مبارزه په حقيقت کې د ننۍ زمانې مبارزه ګڼل کېږي. همدا لامل دی چې انقلاب په يوه هيواد يا ټولنه کې نشي ترسره کېدلای .
- دانقلاب نوعيت او تاثير د صنعت جوړونې، سرمايې او نورو اقتصادي برخو په غوره والي پورې تړلي دي. څومره چې د دې نوعيت ښه وي هغومره د انقلاب نوعيت او اغيزه هم ښه وي. دبيلګې په توګه هر هغه هيواد چې دنمو او ودې مزل يې سست وي انقلاب ته په ستونزمنه توګه زېږون ورکوي. خو هغه هيوادونه چې چټک پرمختګ لري انقلاب پرې خپلې اغيزې دنورو هيوادونو په پرتله ژر ښيندي، چې دغه به بيا يو نړيوال انقلاب وي او اغيزې به يې هم نړيوالې وي.
- داسمه خبره ده چې په ټوله نړۍ کې په يو ځل اوناځاپه انقلاب نشي راتللي. اړينه ده چې دغه انقلاب په يو ځای کې راشي خو دغه انقلاب د مودې په تيريدلو سره بايد خپور او وغزېږي، که نه، د له منځه تګ خطر سره به مخامخ شي. خو په يوه ټولنه کې راپاريدونکې انقلاب او بدلون ديو وګړي منتظر نشي پاتې کېدلای. بلکې په دغه هيواد کې راپاريدونکې انقلاب په نړۍ کې انقلابي کړنې ته تودوالی او پياوړتيا ورکوي. ريښتني خبره خو داده چې يو بريالی انقلاب چې دهر ځای څخه راوپارېږي حتما پر نورو هيوادونو خپلې مثبتې اغيزې ښيندي. د داسې نړۍ وګړي دتير وخت په نسبت ډير يو دبل سره نږدې وي.
- پوښتنه - آيا دشخصي شتمنيو په له منځه وړلو سره ګټي ترلاسه کېدلای شي او کنه؟

ځواب-

کارگران به ټول توليدي ځواکونه، تجارتي ذرايع، د شيانو ویش او دراکړې ورکړې وسيلې له شخصي لاسونو څخه ټولنيز واک ته وسپاري، او ټولنيزو اړتياوو ته په کتلو سره به پلان جوړونه او انتظامات ترسره کوي. ددې کار څخه يوه گټه به دا ترلاسه شي، لکه هغه صنعت چې لومړی په انفرادي لاسونو کې وو، وروسته به ټولنيزو لاسونو ته ولوېږي. او پدې توگه به د شخصي شتمنيو ته د پای ټکی کېږدي او بيا به اقتصادي غميزې نه راځي. اضافي/فاضل توليد چې په موجوده پانگوال نظام کې زيات توليد کېدل کېږي او هم له امله يې اقتصادي بدحالي او غميزي سر اخلي په کمونستي ټولنه کې به دا بي مانا او بي کاره توليد نه وي، بلکه دې ته به لا نمو ورکول کېږي. فاضل توليد ددې پرځای چې بدحالي او غميزي تاييد کړي، دټولني هر وگړي اړتياوې به پوره کړي او د نوي توليد د تخليق وړ به وگرځي. چې له امله به يې د پرمختگ نوي دورانونه پيل شي. چې پرته له بدلون او وقفې به جريان ولري. خو دغه ټولې کړنې به وروسته ددې نظام د ړنگولو څخه صورت ونيسي.

کله چې په پراخه پيمانه صنعت جوړونه پيل شي، نو ټولنه به د شخصي ملکېت فشار څخه ازاده شي، او په داسې شکل به بدله شي، څنگه چې د دستکاری پر ځای معصر صنعت راغی. له دغه پرمختگ څخه به دټولنې د هر وگړي اړتياوې پوره شي. په همدې توگه به کرڼه هم چې په شخصي ملکېت او دهغې په مختلفو برخو ويشل شوي وه، آزاده شي. دساینس او ټيکنالوژۍ پر مټ چې کوم حاصلات کېږي هغه به د وگړو دارتيا دپوره کولو ضامن وي. پدې ډول به توکي دومره توليد شي چې دخلکو غوښتلو ته به اړتيا نه وي. طبقې به له منځه ولاړې شي او داسې تضاداتي روېش به په نوي ټولنيز نظام کې له منځه ولاړ شي.

د طبقو وجود دزيار او کوښښ له امله منځته راغلی دی. د کوښښ او زيار ويشل چې په پانگوال نظام کې وجود لري له منځه به ولاړ شي. فقط وسايل، ټيکنالوژي، کېمياوي او ميخانيکي وسايل دتوليد او صنعتي ودې لپاره پوره نشو گڼلی، خو مونږ به زيار باسو تر څو دغه وسايل او آلات په سمه توگه د خلکو د پرمختيا لپاره په لاره واچوو، کټ مټ داسې چې په ۱۸ زېږديزه پېړۍ کې دصنعتي انقلاب وروسته دېزگرانو، لاسي صنعت، هنرمندو او منيفکچرنګ حالت بدل شو. همداسې يو اشتراکي توليدي نظام به يو نوي انسان وژبېږي. چې له امله به يې موجوده طبقې له منځه ولاړې شي، او غير طبقاتي ټولنه به په وجود کې راشي. ټولنيزه توليدي کرڼه به د پرمختگ علت وگرځي. نوي وسايل او نوي توکي به رامنځته شي. چې دغه توليد به فقط د يو څو غټو پانگوالو په لاسونو کې نه وي لکه چې په نني عصر کې د پانگوالۍ په نظام کې وجود لري. چېرته چې هر فرد دټولنې د انفراديت په چوکاټ کې د توليد يوې څانگې ته محدود پاتې دي. او پانگواله طبقه يې د استحصال زيار باسي. نوموړي افراد پخپل ټول ژوند کې دخپل يوځانگري استعداد څخه کار اخلي، او وده ورکوي. دا پدې مانا چې پانگوال نظام خپل هر وگړی ديوې څانگې پورې محدود ساتي، او ډير کم يې د انسان دتخليقي استعداد په مطابق کاروي.

دکميونل (مشترکه يا گډ) پلان شوي صنعت او دژوند چارې د يوې ټولنې د اشتراکي اړيکو په ترڅ کې پرمخ ځي. د بشريت دهر ډاکټر څخه دهغه د فطرتي استعدادونو په ترڅ کې پوره پوره گټه اخيستل کېږي. چې په همدې توگه دتوليدي کړنې په پرمختگ او گنجايش کې وده راځي. زيار ويشنه په پانگوال نظام کې ديو انسان څخه بزگر جوړوي، خو د بل څخه موچي جوړوي. ددرېيم څخه صنعت کار او څلورم څخه دستياک مارکېټ چلوونکې جوړوي، چې دا ټول د ماشينونو تابع وي. دغه توپير به په بشپړه توگه دنوي انقلاب په رامنځته کېدو سره له منځه ولاړ شي.

په کميونزم کې به هر ځوان ته په بشپړه توگه دکار روزنه ورکول کېږي، او ډير ژر به وکولای شي چې دتوليد په ټولو کړنو باندې لاس رسې پيدا کړي، او دلاس رسې څخه به وروسته وکولای شي چې يو بل کار ته لاس واچوي. پدې ډول به هغه ديو تل عمره کار څخه خلاصون پيدا کړي کوم چې د کار څخه د خسته کېدلو سبب گرځي. چې ټول عمر تيرول په يوه کار کې دپانگوال نظام ورکړه ده. په کميونزم کې ديو ځوان په ډيرو هنرونو کې زده کړه د ټول انسانيت دپرمختگ او ودې باعث گرځي.

داسې ټولنې چې بنسټ يې دکميونزم پر فلسفه ايښودل شوی وي هر وگړي ته دحق ورکوي چې خپل استعداد په بيلا بيلو برخو کې وکاروي، ددې کړنې په ترسره کېدو سره به په چټک ډول د طبقو شتون له منځه ولاړ شي. په همدې توگه دکميونزم پر بنسټ ايښودل شوي نظام به دټولنو ترمنځ توپير او سيالۍ له منځه يوسي او هم به دښارونو او بانډو ترمنځ توپير ختم شي. خلک به وکولای شي چې په بانډو او ښارونو کې د کرني او صنعت څخه پرته، نوري ستونزي پرمخ بوځي. ددوي ترمنځ راکړه ورکړه او ناسته پاسته به د اشتراکي نظام په چوکاټ کې وي، چې ددوي ترمنځ به فاصلې راکمې کړي.

دکميونزم پر بنسټ ولاړ نظام چې په کوم ځای کې طبقې له منځه وړي هم هلته هڅه کوي چې هغه وسايل او لاملونه هم له منځه يوسي کوم چې دطبقو دزېږون سبب گرځي. دېزگرانو دزگرۍ سره اود صنعتي خلکو دصنعت سره تړل هغه کرڼه ده چې په دواړو برخو کې يې د پرمختگ مخه ډب کړېده. دغه کرڼه کېدلای شي ديوې ټولنې دپرمختگ پرمخ کې خنډ وگرځي.

دخلکو ترمنځ اشتراکي احساس دگډ پرمختگ باعث گرځي. چې له امله به يې دهر وگړي اړتيا پوره کېږي. د ورځپاڼۍ، منافقت او د بي باورۍ حالت به په بشپړه توگه له منځه ولاړ شي. په موجوده نظام کې ديو څو خلکو په خاطر دډيرو خلکو حق تلف کېږي، دا توپير به له منځه ولاړ شي. ټول ټکرونه او ډلې به ختمې شي. کميونزم به د زيار ويشنه له منځه وړي او عام وگړو ته به په پوره توگه دکار کولو او د دوي د استعداد سره سم داستحصال مواصلات ورکوي.

دصنعتي توپير له منځه وړل او دنورو کارونو په ترڅ کې په نړيواله توليدي کرڼه کې گډون، گټې او دکليو، ولايتونو او هيوادونو دبنديزونو څخه خپلواکي او دشخصي شتمنيو له منځه وړل به ډيرې ښې اغيزي رامنځته کړي.

پوښتنه - دکميونزم په کورنۍ نظام باندې څه تاثيرات پريوځي؟

ځواب-

په دغه نظام کې به بشري اړيکې دکېنې، ښځل او منافقت څخه پاکې وي چې بنسټونه به يې په ريښتني بشري قدرونو باندې وي. خو دا ټول هغه وخت کېدلای شي، چې شخصي شتمنۍ له منځه ولاړې شي. کوچنيانو ته به په مساوي بنسټونو زده کړه ورکول کېږي. وده چې يو ټولنيز تړون دی، په خاوند باندې انحصار او محتاجي، د کوچنيانو په مور او پلار باندې دمصارفو پيټي او دکوچنيانو په والدينو باندې به انحصار ختم شي.

داټول هغه څه دي چې پانگوال نظام زيرپولي دي. مونږ په کمونيستي نظام کې دميرمنو دمشرکه ملکېت دشميرلو په اړه داسي ځواب ورکوو چې دميرمنو مشرکه ملکېت يو داسي کيفيت دی چې دپانگوالې ټولني سره تړل شويدي. چې په دغه نظام کې دميرمنو ارزښت دجنس په څير وي. ميرمنې د فحاشۍ دبازار، دځس مالکه، ځان پلورونکې او ديوي نڅاکري په توگه کارول کېږي. دميرمنو دځس څخه ناوړه او ناروا گټه په شخصي ملکېت کې پورته کېږي. کله چې دغه شخصي ملکېت له منځه ولاړ شي نو هيڅ ميرمن به خپل ځس ونه پلوري، او نه به فحاشۍ کولو ته مجبوره شي.

دپانگوال نظام په له منځه تگ سره به ميرمنې د جنسي تفریق او غلامۍ څخه آزادې شي، او هغوي به په ريښتيا د يو خوشحاله، باعزته او ښه ژوند درلودونکې شي. کمونيست نظام دميرمنې دمشرکه ملکېت پر ځای ددغه تعصب پېنې وهي. په سوسيالستي نظام کې کورنۍ له منځه نه ځي، خو حيثيت او بنسټونه يې بدلېږي په دا کې به له خپلوۍ څخه مفادپرستي، له احساساتو څخه خودغرضي، مجبوري او محتاجي په بشپړه توگه له منځه ولاړه شي.

پوښتنه - د ملتونو، قومونو او ولسونو په اړه به د کميونزم څه چلند وي؟

ځواب-

ولسونه او ملتونه به داکثريتي طبقې تابع شي، په دغه نظام کې به دومره نظم وي چې خلک به ديو بل سره عادت او بلدشي. پدي ډول به ډير ژر مذهبي، توکميز، نژادي، سيميز او کلتوري ترينگلتياوې له منځه ولاړې شي. دتوکميز او قامي وياړ په نوم موجودي ټولې پرامې او د تير وخت ظلمونه، روايات او رواجونه به له منځه لاړ شي. دټولو فرهنگونو معياري روح ته به ښکلا ورکولای شي. دټولو طبقو دپرمختگ لپاره به وسايل ورکول کېږي. دمالي جبرو استحصال به له منځه ولاړ شي.

په سوسيالست فيډريشن کې دټولو گډون کوونکو ملتونو په خوښه گډون، دسرمايې او ملکېت څخه پاکه ټولنه چې له امله به يې اشتراکي ټولنه دډول ډول رنگونو، توکمونو، ژبو او فرهنگونو يوه په زړه پوري کلدسته وي. او هم به داټولنه د ترينگلتياوو، کېنو څخه پاکه او پر سپيڅلو احساساتو ولاړه، دبشري لوړوالي، يووالي او سوکالۍ يوه ځانگړې بيلگه وي. داسي يو وخت به راشي چې خلک به پر يوه ځاي بغير له کوم توپير څخه اوسيږي.

پوښتنه - مارکسيزم څه ته وايي؟

ځواب-

دکارل مارکس ۱۸۱۸ء زېږديز څخه تر ۱۸۸۳ء ز کال پوري هلې ځلې او د نظرياتو ټولگه، مارکسيزم بللی شو. مارکس په ۱۹ زېږديزه پيړۍ کې پر دريو نظرياتي رجحاناتو باندې کار وکړ او لوړوالۍ يې ور وښه. هغه دري نظريې پدي توگه دي: کلاسيکې جرمني فلسفه، دبريتانيايي نوي سياسي اقتصاديات او تاريخي ماديت.

ان تردې چې دکارل مارکس مخالفين هم ددغې خبرې تاييد کوي چې د مارکس خپلمنځي پياوړتيا او پراخو نظرياتو ټولنيز جدلياتي ماديت او د ساينس بنسټونو د ساينسي سوسياليزم ډبره کېښودله او د نړۍ په ډيرو هيوادونو کې يې دکارگر غورځنگ په نوم نظريات او برنامې ترسترگو کېږي. چې داخپله دسوسيالستي انقلاب اودکمونيستي ټولني درامنځته کولو لپاره اړين بنسټونه بلل کېږي.

پوښتنه - مارکسيزم، لينينزم او ټراټيسکېزم څه ته وايي؟

ځواب-

دغه اصطلاح په عامه توگه دانقلابي مارکسيستانو لپاره کارولې کېږي. مارکسيستان هغه انقلاب کوونکې دي چې د موجوده نظام پرځاي دبل نظام غوښتنه لري. خو بل لوري ته اصلاح کوونکي هغه خلک دي چې دپانگوال نظام د مهربان او شريف النفسه جوړولو هڅې کوي. واضحه خبره ده، چې دا کار ناشونی دي. لينينزم دمارکس تصورات خپرول (دپانگوال نظام د جبرپر ضد، استحصال، پانگونې او دنړۍ پر آباد نظام دسترو

خو اکونو پر ضد) لېنیزم په نوم یادېږي. خو دمارکسیزم او لېنیزم ترمنځ تر اوسه پورې یوڅه ستونزې موجودې دي. ځینې شخصیتونه لکه ستالین، ماو او بیا ځینې نور د تراتیسکېزم پیروان دي. که چېرې دا ومنلې شي چې ستالین او ماو د مارکسیستان نه وو خو دوي په حقیقت کې د مارکسیزم مفهوم او روزل شویو رجحاناتو نماینده گي کوله. ولې چې د دوي په زمانه کې ریاست د کارگرانو د جمهوري کنترول پر بنسټ نه وو، او د یوڅه بیوروکریټو پر آزادانه بنسټونو ایښودلی شوی وو. دوي دکارگرې طبقې جسدونه سره د یوڅه سپیو په خیر خانونه تړلي وو.

تراتیسکېزم عبارت له هغه کړې څخه ده چې ۱۹۲۴ ز کال کې د لینن د مړینې وروسته دهغو وگړو لارښوونه کوله کومو چې د ستالین د تگلارو سره اختلاف درلوده. په حقیقت کې لېنیزم (Leninism) دمارکسیزم (Marxism) یو تسلسل دی. خو ډیر خلک دغه اصطلاح د هغو خلکو لپاره کاروي چې له ستالینستانو څخه جلا شوي دي. خو ترڅنګ یې ډیر داسې خلک چې دمارکسیزم، تراتیسکېزم او لېنیزم (Leninism) پر تسلسل پوهیږي، خانونه مارکسېت معرفي کوي، ځکه چې ددغه ټولنې په سلګونو منونکي داسې جنوني او احساسې تگلارې غوره کړي دي، چې له امله یې د تراتیسکې نوم بدنام شوی دي. او تراتیسکې چې د مارکسېت نظریې لپاره کوم خدمت ترسره کړېدي هغه عبارت له دوه کارونو څخه دي: لومړې دا چې د ستالینیزم ساینسي تجزیه یې ترسره کړه، او دوهم دا چې دځانګړي انقلاب نظریه یې ورکړه چې پدې توګه یې وکولای شول پر نوي آبادیاتي نړۍ ښه اغیز وښیندي.

پوښتنه - آیا په یوه وخت کې د ولسواکۍ او سوسیالیزم یوځای شتون ممکن دی او کته؟

ځواب-

لومړۍ خو دامفکوره له بیخه ناسمه ده چې مارکسیزم او جمهوریت د یو بل سره په ټکر کې دي. ریښتیا خو داده چې د پانګوال نظام په شتون کې ریښتینی جمهوریت په وجود کې نشي راتلای. هو! داسې کیدلای شي چې یو څو کاله وروسته تاسو په صدراتي او پارلیماني ټولټاکنو کې ونډه ولرئ، خو که لږ څیر شو او وګورو چې په دغه ټولټاکنو کې ونډه اخیستونکي څوک دي؟ پر ډاګه ده هر هغه څوک چې پیسې ولري. ددوي په بریالي کولو څوک پیسې لګوي؟ ستر او لوي تجاران، کمپنیانې او پانګوال- بالمقابل تاسو سره څه بدیل نشته. په عملي توګه دغه جمهوریت فقط د شتمنې او پیاوړې طبقې په ګټه دی دکوم څخه چې د بورژوا طبقه مانا اخیستلې شوو. له دې څخه لا اړینه خبره دا ده چې دغه طبقه ټاکلې شوې ده، تر څو دولت رامنځته کړي، نو دوي سره پرته له خبرو د عمل لپاره هیڅ تگلاره وجود نلري. که چېرې دامریکا د دريو شتمنو سړیو سره دامریکایې وګړو په پرتله دري کروړه دولت په لاس کې وي دوي کولای شي چې د دولت چاري پر مخ بوځي. دخپل اقتصادي پریکړو په ورځ دوي دمیلونونو انسانانو د ژوند پریکړې کوي. مانا دا چې دروزگار، روغتیا او پوهنې په اړه پریکړې کوي.

کله چې دغه پول سترو او لویو تجارتی کمپنیو ته خطر پېښ شي نو دوي کولای شي چې دولتي ځواک او زور وکاروي. دبیلګي په توګه کله چې په چیلی کې په کال ۱۹۷۳ ز کې د سلواډ ور ایاندي دور دجمهوری دولت ولسې ټاکنو پر محال د مسو او اوسپني دکانونو او د مخابراتو فابریکې (چې دا د امریکایي کمپنیو شتمني وي) دمحدودولو او ولسي کولو پریکړه وکړه، نو په دغه وخت کې ټولو دغو کمپنیو په کروړونو ډالره فقط کړه او په پایله کې یې د سي-آی-ای په واسطه په چیلی کې پوځي بغاوت رامنځته کړ او ایاندي یې په مرګ ورساوه.

چې پر ځای یې ظالم پوځي دیکتاتور پښوښي دواک پر کېږي کښیناوه. د ۲۰۰۴ زیږدیز کال په امریکایي صدراتي ټولټاکنو کې لویو کمپنیو دېش دکمپاین په خاطر ۱۰.۳ میلونه ډالره فقط کړل چې داسې ښ دواک کېده. ته ورسیده، دغو کمپنیو ددې فقط په بدل کې دکمرکانو دټکس څخه خلاصون وموندل، چې په پایله کې یې ۵ میلیارده ډالره ګټه ترلاسه کړه. ددغو بیلګو څخه داجوتیږي چې پانګوال جمهوریت څومره ګټور او څومره ناوړه کاروبار دی. دلته دغه پوښتنه راولاړېږي چې په دغه پانګوال ځواکونو کې دومره ستر ځواک له کومه راپیداکېږي؟ دا د دې لپاره چې دوي په ریپبلیکېن او ډیموکراټ کې په میلونونو ډالره سرمایه کاري کړیده. او په وروستني پړاو کې دولت او سیاسي ګوندونه ددې لویو پانګوالو ګوډاګي ثابت شویدي. همدغه کمپني دي چې وروسته بیا پریکړي کوي او تگلاری جوړوي، چې باید په کومو کړنو عمل وشي او په کومو ونه شي.

داهم باید ډاګه کړلای شي چې ددې پول سیاسي ګوندونو ریښې پر خلا کې نه بلکه ددغو لویو پانګوالو او کمپنیو په ملیاردونو ډالرو سرمایه کې دي. همدا لامل دی چې دغه ګوندونه تل ددې پانګوالو او کمپنیو تر اغیزو لاندې وي. پس په ریښتیا دغه کړې. دقانون، حقیقت او یا انصاف ورکولو لپاره نه بلکې د یو څو پانګوالو ته دکټو رسولو په موخه په وجود کې راځي، تر څو دوي ته یو څه په خوله کې ورواچوي اوبس.

بل اړخ ته له سوسیالستې انقلاب وروسته د نړۍ دژوند تیرولو ټول وسایل په شخصي لاسونو کې نه، بلکې داکثریت طبقې په لاسونو کې ورکوي. چې په جمهوري توګه کنټرولېږي، او پر مخ یې بوځي. دغه په ریښتیا هم جمهوریت وي، چې په کوم کې به خلک وکولای شي، پرخپل ژوند کنترول ولري. دوي به په جمهوري توګه سره وکولای شي چې خپل نماینده گان وټاکي، دولت جوړ کړي او ورسره به دغه نماینده گان پر معیشت باندې هم کنترول ولري. او به وکولای شي چې په ریښتیا په شیانو کې بدلون راولي. که دغه نماینده گان ونشي کولای چې کارونه په سمه توګه ترسره کړي نو خلک به وکولای شي چې دوي له کاره ګوښه کړي، او دغه نماینده گانو ته به د یو مزدور له معاش څخه زیات معاش نه ورکول کېږي.

په دا اوسنی نظام کې چې کوم نماینده گان وجود لري ددوي مراعات خو ددوي دمعاشونو څخه هم لوړ دي. په اشتراکي نظام کې به لوړ استعداد خلک دخپل استعداد مطابق په کارونو گمارل کېږي. ددې لپاره چې دوي ته به اضافي استعداد ورکول کېږي خو د چوپړ په خاطر- دغه نماینده گان به دټولنې دوگړو له منځه ټاکل کېږي لکه څرنګه چې لینن ویلي دي. اشپز به هم وکولای شي چې صدراعظم او ولسمشر جوړ شي. دغه به په حقيقي مانا کې جمهوریت وي.

پوښتنه- په سوسیالیزم کې به تولید څرنګه ټولنيز کېږي او ددولت وېش به څه ډول وي؟

ځواب-

عصري تولید تقریبا ټولنيز دی دبیلګي په توګه یو سپری په یواځې توګه نشي کولای چې ټول کمپیوټر ځان ته رامنځته کړي . همدا لامل دی چې عصري تولید دومره دپیچلتوب ښکار دی چې فقط دیو کمپیوټر جوړولو په خاطر دنړۍ زرګونه خلک زیار باسي، تر څو کمپیوټر رامنځته کړي. له اومه موادو نیولې بیا تر هارډویر ډیزاین پورې او د دې د تشکېلولو څخه بیا تر کلر (رنګ) راوړلو پورې دا ټوله یو ټولنيزه کړنه ده. خو ددغه ټولو کارګرانو تخلیق شوی دولت په مساوي توګه نه ویشل کېږي. میلیارډان پانګوال او لویې کمپنیاي ددې دولت ډیره لویه برخه پر یواځې ځان هضم کوي. نو معلومېږي چې دغه عصري کارګره طبقه ده چې دهرې ورځې کارونه او فابریکې چلوي.

واحد کارګره طبقه ده چې ټولنيز دولت جوړوي خو دوي ته دخپل زیار بدل په لاس نه ورځي. دا سمه ده چې دوي ته دمعاشونو په لوړولو او بونس ورکولو یو څه ناڅه لاسته ورځي، خو پانګوال چې خپله کوم بونسونه هضموي هغه ددې په پرتله څو ځلي ډیر لوړ دي. دبیلګي په توګه په مالداره صنعتي هیوادونو کې لویو پانګوالو او مالکانو ته په لکونو تحفي او بونسونه دکرسمس دلمانځلو په خاطر ورکول دکوم ځای انصاف دی؟ دلته د دې خبرې اړتیا ده چې دولت باید په هغو خلکو ووېشل شي چې جوړونکې یې دي.

پوښتنه - پراډیوالی (بیګاني) څه ته وایي؟

ځواب-

په پانګوال نظام کې ډیردیوالي اساسي لامل دکارګرې طبقې او دهغې دزیار څخه تخلیق شوی تولید ترمخ ناانډولتوب او دپانګوال نظام پرظلمونو او استحصال پراته پرده ده، چې دا د اجرتي زیار او سرمایې ترمخ حقيقي رېښې دپټولو کوښښ کوي. کارګر چې کوم تولید او دتولید جوړونې کومه کړنه ترسره کوي، دهغې بدل نه ورکول کېږي تردې چې دخپلو ډیرو جوړ کړي شوو شیانو څخه هم بې برخې وي چې له امله یې د زیار او تولید ترمخ پراډیوالی رامنځته کېږي. چې په پایله کې بیا ټوله ټولنه او کارګره طبقه ښکار کېږي. ددغه پټ استحصال له امله دشیانو سره دانسان حرص زیاتېږي او داسې شیان په ژوندیو شیانو بدل شي، او انسان بیاخپل حیثیت دلاسه ورکړي او دشیانو ځای ونیسي.

دغه لوړ او پراسراري بشرې اړیکې دشعور تل ته ولویږي چې بیا دغه حتمي او خطري یې کټل کېږي. همداسې په انګریزي کې کارګري طبقې ته لاس ویلی کېږي او دغه مثال هم ورکول کېږي چې د فلانې سرې قدر او قیمت یو میلیارډه ډالر دي. نو ددغه پراډیوالي بنسټ په تولیدي خپلوی یا که چیرې په قانوني ژبه کې ورته وویلی شي، نو په شتمنې خپلوی ولاړ دي.

۲۶- دیوې زمانې غالب فکرونه څه ته وایي؟

ځواب-

دهرې زمانې غالب فکرونه او مفکورې دواکمنو مفکورې وي. دا پدې مانا چې دټولنې کومه طبقه چې مادي ځواک لري هغه دفکري ځواک په اړه هم مطرح وي. هغه طبقه چې مادي تولیدي ذریعې یې په لاس کې وي پر ذهني تولید باندې هم چپا او یرغل کوي. نو مونږ ویلای شو چې ذهني تولیدي ذریعو څخه دمحرومه طبقې فکرونه دواکمني طبقې تابع وي. د مادي رېښو څخه چې کوم فکرونه جوړېږي هغه ته واکمن فکرونه ویلی کېږي. پدې ترتیب دغه ډول فکرونه او مفکورې ددوی دغلبې او واکمن فکرونه بلل کېږي. هغه خپلوی/رېښي چې د تصوراتو په څېر څرګندیږي، د واکمنې طبقې د پېژندګلوی باعث ګرځي. لحاظه دا خیالات د دوی د غلبې په ترڅ کې رامنځته کېږي.

هغه خلک چې واکمن وي، دنورو شیانو ترڅنګ شعور هم لري. همدا لامل دی چې دوي دپوهاندویۍ او مفکورې جوړونکي په توګه هم پاچایي کوي، او دخپلې زمانې د مفکورو تولید او تقسیم هم کنټرولوي. په همدې لامل ددوي خیالات او مفکوري د زمانې حکمران فکرونه یا مفکورې کټل کېږي.

پوښتنه - په تاریخ کې د فرد رول څنګه ارزیايي کېدای شي؟

ځواب-

مارکسیزم هیڅکله د فرد د رول څخه انکاري ندی خو دومره وضاحت ضرور کوي، چې داشخاصو اوګوندونو دکردار پریکړه دتاریخي تکامل د سوايي ډاګیز معروض (عینې اوضاع) او ټولنيز چاپیریال کوي. چې د دغه وروستۍ پریکړه دتولیدي ځواکونو دپرمختګ سره تړل کېږي. داپدې

مانا نده لکه څرنګه چې دمارکسیزم نیوکه کوونکي وایې چې انسانان فقط دمدایت تر گزارونو لاندې ژوند کولو ته اړ شوي دي. مارکس او اینګلز یې وضاحت داسې کوي چې انسانان خپل تاریخ پخپله جوړوي، خو دوي دغه کار پخپلواکه توګه نه ترسره کوي. بلکې دوي دچاپیریال تر اغیزې لاندې دا تاریخ جوړوي په کوم کې چې ژوند کوي.

په هر یو چاپیریال کې دبعوضوسیاسي شخصیتونو شخصي خاصیتونه اغیز اچوي لکه فکري بشپړتیا، مهارت، ډاډ، جرات او ثابت اوسیدل. دانسان په ژوند کې داسې حتمي حالت هم رامنځته کیږي چې دسیاسي قیادت درول له امله حالت او وضعه په بشپړه توګه بدلون بیامومي. داسي عهدونه عام نه کېل کیږي دا هغه وخت سر اخلي کله چې اوږد مهاله پټي تربکنی دجدلیاتي علم له مخي مقدار په معیار بدل شي. خو دا معلومه ده چې افراد فقط دازادي په زور دټولنې تکامل نشي ټاکلی. خو په بشري تاریخ کې داخلي عناصر دټولنې بدلون باعث ګرځي.

پوښتنه - دټولنې مادي بنسټونه څه دي؟

ځواب-

څرنګه چې چارلس ډارون دنامیاتي فطرت، قانوني تکامل دریاضي کشف دی همدغسې کارل مارکس دانسانی تاریخ، قانوني تکامل کشف کېل کیږي. مارکس دغه ساده حقیقت کشف کړ چې وروسته دنظریاتي څار، څیړنې لاندې پټ شو. مطلب له سیاست، ساینس، مذهب او د هنر دپلټنې مخکې باید انسان ته کور، ډوډی، کالی او څښل مساعد کړای شي. نو پدې توګه دټولنې دګزران لپاره مادي وسیلې او دهغې په پایله کې په هغه عهد کې د ولس ټولنیز پرمختګ هغه بنسټ دی چې پر اساس یې دیو دولت ادارې، قانوني فکرونه، هنر او ان تر دې چې د یو ولس مذهبي فکرونه هم تکامل مومي. نو همدا خبره ده چې باید دشیانو تجزیه پر دغه اساس وشي. نه دا چې پر نورو شیانو څنګه چې په روایاتي توګه کیږي.

پوښتنه - دټولنیزې تکامل قوانین څه دي؟

ځواب-

دټولنیز تولید له امله وګړي په داسې خاصو ریښو کې تړل کیږي چې هغه نه شلیدونکې وي، او د دوی دارادو تابع وي. دغه تولیدي ریښې دتولیدي ځواک دپرمختګ تر یوه سویه پورې هم آهنګه کیږي. او د ټولنې دغه اقتصادي جوړښت د تولیدي ریښو په ترڅ کې منځته راځي. دغه هغه لوي ریښتینی بنسټ دی چې پر سر یې قانوني اوسیاسي جوړښتونه رامنځته کیږي. او دټولنې دشعور مختلف ډولونه هم د دوي سره سمون خوري. دمدادي ژوند دغه طریقه دتولید ټولنیز، سیاسي او د زوحاني عواملو عمومي کردار ټاکي. دانسانانو شعور د دوي د وجود یقین نه کوي، بلکې ټولنیز وجود ددوي دشعور یقین کوي. دتکامل په یوه خاص پړاو کې تولیدي ریښې پرځای د دي چې دتولیدي ځواکونو دپرمختګ باعث شي خنډ جوړوي. ددي څخه وروسته دپاخون پړاو پیل شي.

داقتصادی بدلون وروسته هر لوره طبقه بدلون سره مخ کیږي. ددغه بدلون له امله هغه ډله چې رامنځته کیږي دمدادي معیشت دراتلونکي بدلون تعیین یې خصوصاً په فطرتي، سیاسي او ژور نظر سره وکړای شي. بل لوري ته قانوني، سیاسي، مذهبي، جمالیاتي او فلسفیانه نظریات هغه نظریاتي صورتونه دي، چې له امله یې انسان دتربګنیو او ټکرونو په اړه فکر اومبارزه کوي. مونږ دچا په اړه هغه رایې نه ورکوو چې نوموړی یې دخپل ځان په اړه لري.

همداسې مونږ ددغه بدلونونو عهد پلټنې دشعور پر بنسټ نه کوو بلکه ددې برعکس دغه شعوري وضاحت دمدادي ژوند دمخالفتونو، دتولیدي ټولنیزو ځواکونو او دتولیدي ریښو تر منځ موجودټکر پر بنسټ کوو. هیڅ یو ټولنیز نظام تر هغه وخته پوري نه ختمیږي تر څو چې تولیدي ځواکونه خپل ځای څخه چې وړتیا یې ولري لاس رسی ونه لري. او نوي تولیدي ځواکونه چې دزارو تولیدي ځواکونو ځای به نیسي نشي کولای چې راڅرګند شي. چې تر څو دا مادي اوضاع د پخواني نظام په تل کې ځان آماده کړي نه وي. انسان تل دهغه مسایلو سره مبارزه کړېده، چې نوموړې کولای شي چې ترسره یې کړي. که مونږ د دغه مسلې په ژوره توګه اندازه واخلو نو تل دغه خبره مخې ته راغلې ده چې مسله هغه وخت سر راپورته کوي چې کله دهغې ستونزې دحل کولو لپاره مادي حالات رامنځته شويدي. یا کیدلای شي چې د تشکېل په مرحلو کې وي. که لږ څیر شو نو دانسان پخواني ځمکوال او دعصري پانګوالی تولیدي طریقی ته د ټولنې دبیلا بیل تکاملي پړاوونو نوم ورکولای شو. پانګوال تولیدي ریښې دټولنیز عمل وروستی تصادمي شکل دی. چې دا انفرادي تصادم نه بلل کیږي بلکې دا د ټولنې داوسیدونکو د ژوند دحالاتو سره تړلی دی. او بل کیدلای شي ژبه د تصادم دمخالفت سره سره دپانګوالې ټولني په تل کې تکامل کوونکې تولیدي ځواکونه پخپله دمخالفت یا تصادم دختمولو لپاره مادي اوضاع مساعده کړي. نو مونږ ویلای شو چې دغه د بشري ټولنې تاریخ څخه مخکې دتاریخي مرحلې وروستی پړاو دی.

پوښتنه -دپانګونې د تکامل تاریخي رجحان څه دی؟

ځواب-

هغه خلک چې تولید کوي زښت په ظلم او بدمعاشۍ سره شړلی کیږي او دغه احساساتي محرکات ډیر په بدنامه، چټل، لویدلي او د کرکې په بنسټ ولاړ وي. بزګران او دستکارو ته دشخصي شتمنیو په سترګه کتل کیږي، چې نوموړي دغه ملکېت په شخصي زیار او خپلواکۍ لاسته

راوړی وي. برعکس پانګوال د ډیرو زیاتو شتمنیو استحصال کوي. دغه پخپله د پانګوال تولید د داخلي قانون څخه راوځي. یو پانګوال ډیر زیات خلک د مرګ کندی ته وراچوي. ددې لاس د پانګوالو د لاسه د ډیرو نورو پانګوالو په شریک کیدلو تر څنګ محلي زیار یا کوبښن چې پخپل منځي مرستې سره ولاړ وي او د سیاسي شعور، تخنیکي استعمال، منظمي کړنې او نورو داسې، زیار په داسې شیانو کې بدلیدل، چې په مشترکه توګه سره کارولای کيږي. ټول ذریعې تولیدات د ټولنیز مشترکه کوبښن په توګه استعمالول، ټول محصولات په نړیوال بازار کې بشکېلول او د دې ترڅنګ پانګوال نظام ته نړیوال اهمیت او کردار بخښل هم دوام لري.

د ډیرو لویو لویو پانګوالو کمېدل چې زیاتره طبقه یې نوی مالک او اختیار لري د جبر، شکنجې، غلامۍ، تذلیل او استحصال لامل ګرځي. نو ددې ترڅنګ د کارګرې طبقې په کمیت کې هم اضافه کيږي. منظم او یواځې کیدلو لپاره هڅې کوي چې علت یې د پانګوال نظام تولیدي میکانیزم دی. د سرمايې واک او د تولید تر څنګ پخپله دغه پرمختګ دوی په لاره کې خنډ ګرځي. د ذریعې تولید راغونډول او د زیار ټولنیز رول آخر یو داسې ځای ته ورسېږي چې چېرته د پانګوال شخصي شتمنیو مرګ ضرور وي. هغه خلک چې خلک یې دخله کوي په خپله یې دخله کړای شي.

پوښتنه - ګلوبولیزايشن څه ته وايي؟

ځواب -

ګلوبلايزيشن هغه اقتصادي تړون دی چې په ترڅ کې یې نړیوال اقتصاد رامنځته شوی دی. چې له امله یې ډیر ولسي اقتصادونه دنورو اقتصادي معیشتونو ته اړباسل کيږي. چې پدې ډول هیڅ یو هیواد پخپل ځان بسيا او خپلواکه ندي. ځکه چې هر یو د بسيا کیدلو لپاره تبادلې ته اړ دي. یو پلان شوی نړیوال اقتصاد پخپله بد ندی ځکه چې دا د پلان شوي اقتصاد لپاره پرمختګ بخښي. خو دا دیو داسې نظام په واسطه ترسره کیدلای شي چې بنسټ یې ټولنیز عدل او د ذریعې تولید (فابریکې، ټیکنالوژي، سرمايه) پر اجتماعي ملکیت باندې وي او کولای شي چې د بشریت د ودې باعث وګرځي.

خو پانګوال نظام پر شخصي شتمنیو او انفرادي پانګوال نظام په فکر ولاړ وي. او دافکر کوي چې څنګه زیاته ګټه ترلاسه کړي دغه ډول فکر د پرمختګ پر لاره یوه ستره ننگونه ګڼل کيږي او داسې چاپیریال ته لاره هواروي چې په هغې کې ډیر کم خلک دې حساب دولت او شتمنیو خاوندان وي او نور د ټولنې اکثره طبقه یې ورځ په ورځ د غربت ښکار کيږي. په غریبې او غیر مساوي او نااندولیز ځوي کې ورځ په ورځ اضافه والی راځي.

پوښتنه - په لوږه او غیرمساویانه وېش کې د ورځ په تېریدو ولې زیاتوالی رامنځته کيږي؟

ځواب -

اوس مهال د ځمکې پر سر څه د پاسه اوه میلیارده خلک ژوند کوي چې د یو میلیارد خلکو لپاره د ژوند اسانتیاوې مساعدیدلای شي. خو په لوږه او بې چارګۍ کې ورځ په ورځ اضافه والی راځي. څه د پاسه یو میلیارده خلک د خوراک دکمښت سره مخامخ دي او درې میلیارده خلک د لوږې د لیکې څخه لاندې ژوند کوي. د مایکروسافټ کمپني د دريو لوړو چارواکو سره دومره دولت موجود وو چې هغه د امریکې دهغه بودیجې څخه هم زیات دی چې لوږې دله منځه وړلو په موخه په پام کې نیول شوی. دمختلفو اقتصادي بازارونو ترمنځ د شیانو تبادلې په منصفانه توګه نه ترسره کيږي. دیو لاس برابرې مختلفې ملکي یا نیشنل کمپنیاې دواک او قدرت خاوندانې دي چې د ټولې نړۍ ۴۰ سلمه دولت او د تجارت په ۷۵ سلمه وسایلو قابض دی او دوی په نړۍ کې دخپلو ګټو پوره کولو په خاطر خپل شرطونه عملي کوي. دنړیوال اقتصاد له وېش څخه لویو هیوادونو ته برابره ګټه نه رسیږي.

خو دومره کيږي چې کم پرمختللي هیوادونه خپل اومه مواد لکه تېل، کانونه، کرنیز اجناس په پرمختللو هیوادونو په ډیر کم زیار او قیمت سره خرڅوي. چې له امله یې ددې پر ځای چې نااندولتوب له منځه ولاړ شي نور هم زیاتېږي. خوار هیوادونه د داسې تولیدي شیانو خرڅولو لپاره مجبورېږي چې تیارول یې خورا ډیر زیار ته اړتیا لري. غریب هیوادونه د تخنیکي کمزورتیا له امله داسې شیان له لویو ځواکونو او پرمختللو هیوادونو څخه اخلي چې دوی یې د جوړولو توان نلري نو بیا دغه شیان دوی ته په لوړ قیمت پرېوځي. خو دغه شیان تیارول ډیر اسانه کار دی. ښکاره خبره ده چې پدې ډول کار کې څوک ګټې ترلاسه کوي او څوک تاوان. ددې هر څه ترڅنګ مونږ ویلای شو چې نړیوال اقتصاد د لویو غریب ځواکونو اوملتي نیشنل کمپنیو تر پنځو لاندې دي. او دوی کولای شي چې دخپلې خوښې قیمتونه، تجارتي قوانین او اقتصادي اصول پر نورو تحمیل او مسلط کړي. دبیلګې په توګه په ۱۹۶۰ ز کال کې دنبرایه د یوې امریکي ټریکټر اخیستلو لپاره ۲۰۰ دکوفي بوری ورکولې، خو دا قیمت وروسته د یو امریکایي ټریکټر په بدیل کې په ۱۹۹۰ ز کال کې ۶۰۰ بوری ته ورسیدل.

پوښتنه - ملټي نیشنل کمپني ولې دومره ځواکمنې دي؟

ځواب -

په ټوله نړۍ کې د ملټي نیشنل کمپنیو نمو او پرمختګ د پانګوال نظام د تکامل پایله ده، چې زیاتره یې دانفرادي ګټو پر سر ولاړ دي. ددغه ګټې دلاسته راوړلو لپاره پانګوال پخپل منځ کې سیالي کوي. دوی خپل تولید، پلورل زیاتوي او دخپل تجارت لپاره نوي بازارونه ګوري. د موجوده بازارونو استحصال، ارزانه زیار او د ارزانه اومه موادو په خاطر په نورو هیوادونو کې سرمایه گذاري کوي.

د دي ټولو لاملونو له امله دولت ديوغو خلکو په منځ کې راغونډ شوه. دا پدې مانا چې دولت د لويو پرمختللو هيوادونو ديوغو لويو شرکتونو په لاس کې دي. چې دنړۍ په زياتره شتمنيو يې کنټرول او برلاسي دي. کله چې دغه شرکتونه په معاشي توګه خپل شرايط تطبيق نه کړلای شي نو بيا دوی داستعماري هيوادونو سياسي اونظامي برخې دخپلو ګټو په خاطر استعمالوي. دوی تل دخپلو ګټو لپاره دبشریت شعار ورکړی دي. مونږ د دې شاهدان يو چې نوي استعماري قوتونه پر يوګوسلاويه، افغانستان او عراق باندي بمباري د بشري حقوقو ژغورلو په خاطر کړېده. چې فقط دخپلو ګټو د لاس ته راولو لپاره يوه بهانه ده. دکلوبلايزيشن نظام دنيمکرتيا پټولو لپاره دپدې تر شا کار کوي. موجوده پانګوال نظام مونږ داسي تشریح کولای شو چې دوی په نړيواله سويه دعامې طبقې زيار باسوونکو استحصال او د نړۍ دهيوادونو ديوغوخواکونو او ملتې نیشنل کمپيانو له لاسه استحصال شويدي. مانا بنکيلاک دی او دا پانګوال نظام دي.

پوښتنه - ايا دا ممکنه ده چې پرته د پانګوال نظام خلاف جنکيدلودنړيوال مالي فنډ او نړيوال بانک خلاف وجنګيږو؟

ځواب-

دنانډوله شيانو تبادلې چې غريب هيوادونه يې دغریت اولورې کندی ته وراچولي دي. غريب هيوادونه اړ دي، چې ددوي څخه قرضه واخلي چې په پايله کې يې په بشپړه توګه غلام شي. دقرضونو له امله دوي دنړيوالو ادارو اقتصادي پلانونه او نړيوالو اړيکو دجربان په خاطر دوي دې ته اړ اېستل کېږي چې ټولې خبرې ومني. نړيوال مالياتي فنډ، نړيوال بانک او نړيوال تجارتي سازمان دپانګوال نظام دپياوړتيا باعث ګرځي. له دې ځواکونو او ملتې نیشنل کمپيانو دوی ته امکانات او پيسې ورکوي چې دوی مستقيماً ددوی دتګلارو دجوړولو او واک کې برابر شريک خاوندان دي.

ددې ادارو اصلاح او جمهوري کول ناممکنه خبره ده، ځکه چې که د دغې ملتې نیشنل کمپيانو لپاره دوی ګټور کارونه او اړتياوې پوره نکړي نو بيا ملتې نیشنل کمپيانې پر دوي باندي امکانات او پيسې بندوي او پرځاي يې نوي ادارې رامنځته کوي. دملتې نیشنل د ځواک بنسټ په پيدواري ذريعو باندي کنټرول او د دوي خپلول دي مانا داچې دمشينري، فابريکو، ځمکو او سرمايې خپلول دي. ترڅو چې دغه منصب خواران بې واکه شوي نه وي او دولت دخلکو جمهوري کنټرول کې نه وي راغلی نو دغه اوضاع نه اصلاح کېږي اونه ګټه تري اخيستلای شي.

پوښتنه - په سټايل، پراګ، لندن، پيرس، سپين، يونان او وينس کې د لاريونونو عوامل څه وو؟

ځواب-

نړيوال مالياتي فنډ او نړيوال بانک لخوا چې ځينو هيوادونو ته تش په نامه مرسته ورکول کېږي او په ترڅ کې يې تګلارې جوړېږي. دغه ټول هغه څه دي چې دنړۍ ډير پانګوال يې دخپلو شتمنيو دزياتولو لپاره کوي. دا پدې مانا چې د دولت لخوا هغه وسايل چې عادي خلکو ته ورکول کېږي وسايل نه، بلکې د روغتيا پر اسانتياوو بريد، په معاشونو کې کمی، معاشونه کمول، اضافې بونس نه ورکول، او په نورو داسي ډيرو شيانو کې کمی دکارګرو په قوانينو کې نه اصلاح او ولسي فابريکې شخصي کول شامل دي. په غريبو هيوادونو کې پدې ډول تګلارو باندي لا ډيرکار روان دی اوترڅنګ يې دملتې نیشنل کمپيانو په واسطه د دغه قدرتي وسايلو لوټ چور هم شروع دي.

چې له امله يې دغريبې او شتمنې طبقې تر منځ توپير زياتېږي. په لوړه کې زياتوالی او چاپيريال دبريادي سره مخامخ کوي. دا لاريونونه چې پيل يې دستايل نه شوی وو اوس مهال په هر هغه ښار کې ترسترګو کېږي چېرته چې دمالیاتي فنډ، نړيوال بانک او د نورو نړيوالو مالي ادارو غونډې ترسره کېږي. دا په ريښتيا دځوانانو اوزياراېستونکو د يووالي او ددوی دنړيوالتوب يووالي اشارې دي.

پوښتنه - آیا ديوې جلا ټولنې جوړښت ممکن دی؟

ځواب-

په ټوله نړۍ کې دمالیاتي بودیچې ادارې او نور داسې استعماري سازمانونو پرخلاف کېدونکي لاريونونه ددوی دتګلارو نړيوال مخالفت څرګندوي. خو مونږ دغه ټول نانډولتوب له منځه وړل غواړو. نو بيا اړتيا ده چې په نړيواله توګه يو منظم خوځښت منظم کړل شي. چې پدې کې دکارګر خوځښت او د دي ترڅنګ ټول انقلابي بدلون دي.

دا خوځښت ديوملتې نیشنل کمپني او يا دبلې کومې غټې ادارې د له منځه وړلو تره حده نه دي پکار، زمونږ زيار بايد دپانګوال نظام له منځه وړلو پورې وي. بانکونه او لويې مالي کمپيانې بايد په ولسي تحويل کې واخيستل شي. دملتې نیشنل کمپيانو جمع کړای شوی دولت او شتمني بايد په نړيوال اقتصاد تاييد او دهغه له لوري استعمال کړی شي. او هم دخلکو دجمهوري کنټرول لاندې په سمه توګه داکتريت طبقې د ګټې لپاره استعمال کړای شي. يو سوسيالست انقلاب يواځينی بدل دي. دغه فقط ممکن نه، اړتيا ده. دغه ډول انقلاب او بدلون ديوې لوي کارګري طبقې په نمايندګۍ کې ديو منظم خوځښت لخوا ممکن دی پدې خوځښت کې بايد دټولنې هغه خلک هم واوسي کوم چې دپانګوال نظام دجبر ښکاريدي.

پوښتنه - دخلکو د دغو خبرو څخه څه مانا اخيستی شوو، چې وايې هغه سوسيالست دی؟

ځواب-

دمارکس داصطلاح پر بنسټ سوسياليزم دپانگوال نظام او کميونزم تر منځ ديو عبوري دور په توگه فکر کيږي. يو داسې نظام ته لاس رسى منو چېرته چې په ريښتني ډول ديو چاڅخه دهغه داستعداد مطابق او هر چاته دهغه دارټيا مطابق ورکولو خپلوي منځته ته راځي. د دې لپاره ريښتني بازار دمتبادل په توگه سوسيالست هم ويل کيږي. خو شرط دادى چې ددوي مقصد دپانگوال نظام له منځه وړل وي او په ريښتني توگه دکارگرانو دجمهوري سوسياليزم راوستل يې هدف وي.

پوښتنه -آيا داممکنه ده چې دپانگوال نظام پر ضد جنگ پرته ديوي ادارې يا شخص خلاف جنگ کيدلای شي؟

ځواب-

په ناندوليز نظام کې چې غريب کارگر په کې دغریت اولوېرې شپې تېروي او په ډيرو ستونزو کې راکېر وي دلويو ځواکونو د ادارو لطفه قرض دار، همدا لامل دی چې هميشه غلام پاتې شوی دي. دخپلې نامساعدې وضعې له امله ددغو ادارو لطفه ورکړل شوی پلان او قوانين پر ځان منلو ته اړشوی او دغه ټولې ادارې دپانگوال نظام دپياوړتيا باعث گرځي. دنوموړو ادارو اصلاح او جمهوري کول ممکنه نه بريښي، که چېرې دغه ادارې لويو ځواکونو ته گټورې ثابتې نشي نو پر ځای يې نوې ادارې رامنځته کوي او دوی له منځه وړي.

پوښتنه - انقلاب څه ته وايي ؟

ځواب-

دنورو تاريخونو ترڅنگ دانقلابي تاريخ په اړه هم بايد داوويل شي چې څه وشول؟ او څنگه وشول؟ خو دغه به يوه نيمگړې خبره وي. دبيان څخه بايد دغه معلوم شي چې دا څه وشول؟ دا داسې ولې وشول؟ څه بل شانته ولې نه کيږي؟ پيښې ته خو نه دکمپاين يوه برخه ويلى شو او نه دغه دمخکې څخه پلان کړل شوی پلان- دوی بايد دخپلو قوانينو تابع وي. دخلکو په تاريخي پيښو کې ونډه دانقلاب يو داسې ځانگړتيا ده، چې په اړه يې شک نشي کيدلای. په عادي حالت کې دولت ځان د ولس څخه لور کېږي. هغه که چېرې جمهوري يا ديکتاتور دولت وي. او تاريخ هم داسې کارپوهانو جوړولو کې مرسته کوي لکه بادشاه، وزيران، بيوروکريت او دپارلمان وکېلان .

خو کله چې هغه وروستۍ شپې راوړسيږي چې په خلکو کې دموجوده نظام پر خلاف زغم مخ په خلاصيدوشي. نو زور نظام او د دې چلونکي دسياسي نظام څخه په زوره بيا اېستل کيږي. او ټول رواياتي نماينده گان يو طرف ته او يو نوي نظام ته لاره هواروي. دپايلي مثبت والی او منفي والی او د دې تشریح به اخلاق پرستو ته پريږدو. تر کومه حده پورې چې زمونږ خبره ده نومونږ به حقايق لټوو. ځکه چې دکامل عيني حالت مونږ ته دا بخښي. زمونږ په نظر دانقلاب تاريخ هغه دی چېرته چې خلک دخپل قسمت بدلولو لپاره بل تاريخي ميدان ته ورو ورو ورداخلېږي او لاس وهنه کوي.

پوښتنه - انقلابي گوند څه ته وايي ؟

ځواب-

يو گوند فقط تنظيمي مساحت، يو نوم، يو بيرغ دخلکو راوغونډول او مشينونو نه وي. ديو مارکسسټ لپاره گوند، يو نوم، يوه برنامه ، دکار طريقه، فکرونه او روايتونه موجود وي. اوبيا چېرته چې په لوي شمېر کې گوندونه او يا مشينري مانا ورکوي. نو پرته له کوم شکه دا هم اړينه ده چې دغه نظريې او مفکورې دکارگرو غوږونو ته ور رسول پکار دي او دا هم يوه لاره او گوند ته اړتيا لري. د مارکسسټي گوند لپاره اړينه ده چې له پيل څخه خپله نظريه او د برنامه بنسټ پياوړی کړي.

چې دغه په خپله د کارگرې طبقې د ټولنيزې تاريخي تجربې پايله وي. له دې پرته دوی هيڅ نه وي، د انقلابي گوند جوړښت تل د اتلانو د راغونډولو، د دوی د روزنې او تعليم په صورت کې کيدلای شي. چې دغه د گوند په ټول ژوند او مبارزه کې ملي رول پلی کوي. دغه د مسالې لومړۍ برخه ده، خو فقط لومړۍ برخه. دويمه برخه ډيره کرکېچنه ده، هغه دا چې د کارگرې طبقې زياتو ملگرو ته څنگه خپل مرام او تصورات ورسولای شي.

پوښتنه - د انقلابي گوند اړتياولې پيښيږي؟

ځواب-

د يو مارکسسټي نظر دا مسوليت دی چې د کارگرې طبقې خوځښت ته د تجربې د غمومی اصولو پر بنسټ رنگ ورکړی، چې وکولای شي، د کارگرې طبقې ټولنيز ياداشت وگرځي. د خوځښت په داخل کې زمونږ ځانگړی رول او وجود، د دې خبرې جواز گرځيدلای شي. که کارگره طبقه غواړي چې ټولني ته بدلون ورکړي نو بيا د يو داسې گوند چې يادونه مو يې کړې ده، جوړښت ډير اړين دي. انقلابي چانسونه د يو ټاکلي وخت پورې نه وي. که کارگره طبقه وغواړي چې انقلاب په راوړلو کې بریا ومومي، نو بيا واکمنه طبقه د خپل دفاع په خاطر ډير ژر د کارگرو دغه خوځښت تر پښو لاندې کوي. له بده مرغه د کارگرو طبقې پر واک د قبضه کولو زيارونو د تاريخ له داسې پيښو ډک دي.

د بیلګې په توګه په چیلې کې ۱۹۷۲-۷۳ دوران کې د یو انقلابي ګوند وجود په یو ورځ کې ندی تشکیل شوي. هم دغه تاریخ مونږ په ۱۹۶۸-۶۹ کې په پاکستان کې کتلی شو. دغه باید په شغوري توګه تشکیل کړای شي. او دغه جوړښت په نړیواله سوبه موجود د کارګرې طبقې په زیار او د له مخې موجودو ګوندونو او په ټولو کې د لاسوهنې له لارې پکار دي. د انقلابي ګوند او مشرۍ شتون د طبقاتي مبارزې په پایله کې داسې اغیزمن ثابتېږي لکه چې د قامونو په جنګونو کې د پوځ او ستر ځواک معیار، کردار او ورستنی اغیزمن ګڼل کېږي. څرنګه چې په جنګ کې په ناڅاپه توګه ستر درستیزوالان جنګ ته نه ودرانګي هم داسې د یو انقلابي ګوند جوړښت هم ناڅاپه نشي کېدلای. دغه باید تر کلونو او لسیزو پورې په سمه منظمه توګه تعمیر کړای شي.

ټول تاریخ او بیا په تېره د شلمې پېړۍ تاریخ مونږ ته هم دغه رانبايي. د کارګرې طبقې شهیده او لوړه انقلابي مشره روزالکسمبرګ تل په دا خبره زور راوړی چې خلکو! انقلابي خوځښت د انقلاب لاره ده. نو د نوموړې خبره بیخي سمه ده. د انقلاب په دوران کې خلک پیر ژر زده کړي کوي. ولې چې هغه انقلابي کیفیت وي، هم دا ډول چې دا تر ډیره وخته پورې پر ځای نشي ټینګیدلی. ټولنه هم په دوام داره توګه د پاڅون په شکل کې نشي ساتل کېدای، نه خو د تجربیاتو تر لاسه کولو لپاره دومره وخت وي، او نه کارګره طبقه دومره وخت لري چې په مزو مزو د چاپیریال څخه زده کړه وکړي. کله چې د ژوند او مرګ مساله وي نو د نیمګړتیاوو ډیر لوی قیمت ورکول په مونږ لازم شي.

لحاظه د دغه خبرې اړتیا ده چې د خلکو پر خوښه خوځښت له ګوند، برنامې، وړاندې اوضاع، تګلاري سره، مانا د انقلابي ګوند سره ونښلوو. باید د دغه کنټرول د یو منظمې مشرۍ په لاس کې وي. پانګوال نظام به په خپله له منځه نه ځي، د دغه نظام هر بحران به مونږ ته بیلا بیل مشکلات راوړي. فقط په نړیواله توګه د کارګرې طبقې شغوري زیار او د انقلابي مشرۍ جوړښت کولای شي، چې د پانګوال نظام په تابوت کې وروستنی میخ وټومبي.

هم دا علت دی چې پرته له کومه شکه مونږ ته د بغاوت اړتیا نشته، خو د کارګرې طبقې مطلب د ټولنې د ډیرکيو طبقې شغوري خوځښت ته اړتیا تر سترګو کېږي. مونږ ټول توپیر لرو، او دغه هیله باید ونلرو چې په یو شپه کې به ټول خلک په خپله یو پایلې ته ورسېږي، او په سبا کېدلو به ټول په ګډه انقلاب رامنځته کړو. مونږ ټول په مختلفو وختونو کې له مختلفو پېښو زده کړه کوو. د انقلابي فکر شتون په دې خاطر اړین دی چې د ټولو خلکو په راغونډولو دوی ته د ټولنې د بدلولو مسولیت ور په غاړه کړای شو.

پوښتنه - کمونیسټ مینې فیستو (مرام نامه) د سیاسي مبارزې کولو لپاره کوم بنسټیزه مارکسستي اصول وړاندې کړي وو؟

ځواب-

کمونستان (خلکیان) د جدي موخو په خاطر د کارګرې طبقې د جدي ګټو لاس ته راوړلو لپاره مبارزه کوي. خو هغه خوځښت چې په جریان کې وي، مارکسستان راتلونکي خوځښت ته پاملرنه کوي، او د هغه مشري په غاړه اخلي. خلکیان د بلې کومې کارګرې طبقې ګوند پر ضد کوم جلا ګوند نه جوړوي. او د کارګرې طبقې د مفاد پرته بل کوم مفاد نلري. دوی بیل کوم داسې اصول ځان ته نه غوره کوي چې د ترقۍ باعث کېږي، چې له دې دوی وکولای شي چې کارګره طبقه په کوم خاص صورت کې وړاندې کړای شي، یا په بله کومه اوضاع کې یې وساتي.

خلکیان له نورو کارګرو ګوندونو څخه دومره توپیر لري، چې لومړی د مختلفو کارګرو په ملګي زیار کې دوی پرته له کوم ملګي توپیره د کارګر طبقې ګډ مفاد په راوړلو زور راوړي، او له دې دوی د کارګرو ګټې روښانه کوي.

دویم دا چې د پانګوال طبقې پر ضد چې د کارګرې طبقې زیار له کومو روزنیزو پړاونو څخه تیرېږي، په هغه کې خلکیان په هر ځای او تل د ټولنیز حیثیت په څیر د ټول خوځښت نمایندګي کوي.

د کمیونسټانو هدفونه د نورو کارګرو ګوندونو څخه جلا نه دي، مطلب د دوی هدف د کارګرې طبقې یووالې او منظم کیدل دي. باید د پانګوالې طبقې زور له منځه یوړل شي، او کارګره طبقه واک ته ورسول شي. د کمیونزم یواځینی هدف د شخصي شتمنو له منځه وړل ندی، بلکې د پانګوال نظام شتمني له منځه وړل دي. او دا باید یاد وساتل شي چې د کارګرانو هیڅ وطن نه وي، او چې کله دوی هیڅ نلري نو څوک به څه له دوی څخه په زور واخلي.

پوښتنه- د سوسیالیزم د حتمي کیدولو په اړه د مارکس څه نظر وه؟

ځواب-

مارکس چې د پانګوالې ټولنې په سوسیالستي ټولنې کې د بدلیدلو کومه پایله وړاندې کوي. هغه د موجوده وخت د ټولنیز تکامل د اقتصادي قانون لاندې تر سره کېږي. د مارکس د مړینې وروسته په پنځوسو کلونو کې د زیار ټولنیز صورت په ډیر ښه والی سره پرمختګ کړی دی، او د زرګونو صورتونو په خپلو څرګندونه ډیره روښانه کړې ده. لویو تولیداتو کې اضافه، کارګر خوځښتونه او سازمانونو تر څنګ د مالیاتي سرمایې قوت او پراخوالی چې چې کومه بی شمیره اضافه رامنځته شوې ده، د سوسیالستي ټولنې د عملي کیدلو جواز دي. د دغه بدلون فکري او اخلاقي قوت ډیر خوځون، او دغه ته عملي بڼه کارګره طبقه، چې روزنه یې په خپله پانګوال نظام تر سره کړې ده، د بدلون ذریعه کیدلی شي.

د پانگوالې طبقې پر ضد د کارگرې طبقې مبارزه مختلف صورتونه لري. د دغه پیل له اقتصادي زیار څخه کیږي، او بلاخره په سیاسي صورت بدلېږي. چې هدف یې سیاسي واک د کارگرې طبقې بریا ده. چې کله تولیدات ټولنیز صورت خپل کړي نو بیا تولیداتي ذرایع په لازمه توګه د ټولنې شتمني وګرځي. مطلب هغه خلک چې خلک له کاره شري، په خپله وشرل شي. له دې بدلون وروسته به په سمدستي توګه د کارگرانو په تولیداتي قوت کې ډیر زیاتوالی راشي. د کار وختونه به ځای ته راشي. او د ورکوټیو صنعتونو د وروسته پاتې او خوره وره تولیداتو ځای به ټولنیز او ښه زیار ونیسي. پانگوال د صنعت او د کرنې ترمنځ تړاو ریبی. سوسیالیزم چې ډیر پرمخ تللی نظام دی، د دغه ډول تړون د تړولو لپاره به له سره بعضي نوي عناصر تشکیليوي. د صنعت او کرنې ترمنځ د ټولنیز زیار په یو ځای کولو او د ساینسي شغوري تطبیق په ترڅ کې دغه یووالی رامنځته کیږي. او د دې تر څنګ له سره بشري نفوس تجزیه کیږي. هم دا رنگه د کلیوال وروسته پاتې والی، ځانګړیتوب او بریریت تر څنګ په لویو ښارونو کې د خلکو په غیر فطري توګه راغونډ شوی ټولنغونډ به هم له منځه یوړل شي.

اوسنی پانگوال نظام د لوړو صورتونو یو نوی کورنی نظام، د ښځو لوړوالی، او د نوی نسل د روزنې په اړه نوي حالات وزېږول. په عصرې ټولنه کې د پانگوال نظام له لوري د ماشومانو او ښځو د زیار استحصال او د کورني نظام حتمي ګډوډي، انتهایي ویرونګې، د تباهی وړ او ناوړه صورتونه خپلوي. خو د معصر صنعتي تولید د ټولنیز انداز په ترڅ کې او د یو منظم عمل له چوکاټه د باندې د ښځو، ځوانانو او د دواړو جنسونو سره تړاو لرونکي، بچیانو ته یو اړین کردار سپاري چې له دې لارې د جنسونو د تړاو او د کورنۍ یو لوړ صورت یو نوي اقتصادي بنسټ حتما ورکوي.

ښکاره خبره ده چې د کورنۍ عیسایي بیوتونک هیت (ظاهری صورت) حتمي او کامل خیال کول یو بې چوکاټه خبره ده. ټول پخواني ژومي، یونایی یا شرقی هیتونه (صورتونه) که په ټولنیزه توګه وکتلی شي، نو دغه دتاریخي تکامل کړې دي. له دې پرته دا خبره هم روښانه ده، چې په حقیقت کې په ټولنیزه توګه زیار اېستونکي ټول چې په دوه جنسونو او د هر ډول عمر خلکو څخه وي، په مناسب حالاتو کې په لازمه توګه د بشري پرمختګ سر چینه وګرځي. او دا چې په خود ژو او وحشیانه پانگوال صورت کې چې چېرته یو کارګر د تولیداتو د کړنې له امله ژوندی وي، او دا نه چې تولیداتي کړنه د کارګر لپاره وي، دا حقیقت د اداري فساد او غلامو مریضیو سرچینه وګرځي.

پوښتنه- د تاریخ مادي تصور څه دی؟ (د لینن وضاحت)

ځواب-

پخوانی ماده پرستي نامکمله، غیر مستقل مزاجه او یو طرفه ده. او د دغه ټولنې ساینس د مادي بنسټونو سره نېلولو او بیا د دغه پر بنسټ د ساینس له نوي سره تشکیل کولو ته اړتیا ده. او دا چې د ماده پرستی له نظره شغور د ذات یا شخصیت څرګندونه کېل کیږي، دا نه چې له دې هم چپا.

هم دا رنگه چې کله مونږ د ماده پرستی نظر تطبیق د انسانانو پر ټولنیز ژوند کوو، نو بیا دا خبره مخې ته راځي، چې ټولنیز شغور د ټولنیزې هستۍ پیل یا څرګندونه ده. بشر د فطرت سره څنګه لاس او ګریوان دي؟ مطلب د تولیداتو هغه عمل چې له امله یی انسان خپل ژوند په ځای ساتی او له دې دا خبره هم روښانه شي چې نوموړی د تولیداتي اړیکو تشکیل څرنګه رامنځته کیږي. او د دغه په ترڅ کې څه رنگه ذهني تصورات او مفکورې رامنځته کیږي. بشری ټولنه او دغه پر تاریخ د مادي نظر د بنسټیز اصولو تطبیق ډیر په بشپړه توګه داسې وړاندې شوی دي.

د خپل ژوند د ټولنیزو تولیداتو په ترڅ کې خلک له یو بل سره په داسې خپلویو کې وتړل شي چې کوم د حتمي تر څنګ د دوی د هیلو د طبیعت پر ضد هم وي. مطلب هغه تولیداتي ریښې چې کومې د مادي تولیداتي ځواکونو د ودې د مخصوصې کچې سره سمون خوري.

د ټولنې اقتصادي جوړښت هم د دغه تولیداتي ریښو په ترڅ کې منځ ته راځي. هم دغه هغه ریښتني بنسټ دی، چې پر دغه یو قانوني او بهرنی سیاسي جوړښت ولاړ وي. او د ټولنیز شغور مخصوص صورتونه هم دغه سره سمون خوري. د مادي ژوند تولیداتي طریقه د ټولنیز، سیاسي او د فکري ژوند د عمل تعیین کوي.

د تاریخ مادي تصور د کشف کولو له امله یا که په وضاحت سره وویلی شي، چې د مادیت (فلسفیه ماده) د ټولنیزو څرګندونې د مرکزیت پورې پرله پسې پراخوالی د دې باعث شو، چې په مخکې تاریخ کې موجود وه. او د دوه لویو نظریاتي نمکړتیاو د له منځه وړلو باعث شو. لومړی دا چې هغوی ډیر نه ډیر فقط د بشري تاریخ د کړونو د نظریاتي هڅو څیړنه کوله. خو د دغه هڅو د بنسټونو هیڅ ډول څېړنه به نه کېدله. او نه به د ټولنیزو ریښو د تکامل په نظام کې پټو یا برېښو قوانینو تعیین کېده، او نه دوی دغه خبره مخې ته کېدله چې د دغو ریښو کړه وړو په دغه امر دي. چې آیا د تولیداتي پرمختګ سویه تر کوم لېوله پورې ده؟

دویم دا چې دغه ډول تیوري د نفوس د ډېرکیو خلکو د کړو وړو نمایندګي نه کوي. او حال دا چې په لومړي ځل د تاریخي مادیت له لارې د خلکو د ټولنیزو حالتو او په دغه کې د بدلون ساینسي او دقیقه مطالعه په لومړي ځل ممکنه شوه.

د مارکسیزم څخه مخکې ټولنپوهنه او تاریخ پوهنه له ایخوا دیکخوا څخه را غونډه کړای شوې ده. دا د نیمگړو حقایقو راغونډول وو، او د تاریخي کړنې او د انفرادي اړخونو منظر کښی. پرته هیڅ نه وو، د مختلفو اړخونو په ټولنیزه توگه جایزه اخستلو وروسته دغه د تاریخي کړنې په انفرادي اړخونو کې روان عمل سره د مختلفو طبقو د تولید او د ژوند د اوضاعی په اهمو سمو تعریفونو کې گڼل کیږی.

هم دغه غالب تصور یا د دغه د تشریح د انتخاب د جایزې وروسته له دې حقیقت څخه پرده اوچته کړه، چې ټول تصورات، مفکورې او مختلف صورتونه د تولید د مادي ځواکونو د پېښو څخه رازیږیږی. داسې مارکسیزم د ټولنې او د اقتصادي نظامونو د زیږښت، غړوج او د زوال د کړنې پراخی مطالعې ته لاره هواره کړه.

خلک خپل تاریخ په خپله جوړوي، خو د خلکو مانا د خلکو د ډبرکیو طبقې د هڅونې او کړو تعین کوم شی کوی؟ مطلب د بشری ټولنو ترمنځ د روان ټکرونو پایله څه ده؟ د بشر د ټولو کړو بنسټ او د مادي ژوند د تولید ښکاره حالات او شرایط څه وو؟ د دغه حالاتو د تکامل قانون څه ده؟ مارکس دغه ټولو خبرو ته په پاملرنې سره د تاریخ ساینسي مطالعې ته لاره هواره کړه، چې د دې له مخې د هر ډول تنوع او تضاداتو تر څنګ دغه یو عمل دی او د مخصوصو قوانینو تابع دي.

پوښتنه - د مارکسیزم د جدلیاتی فلسفې تشریح؟

ځواب-

جدلیات (دایلیکتیکسزم) خو نه خیال دی او نه تصوف، که دغه د ژوند عادي مسایلو پورې محدود نه کړای شي نو دغه یو ساینس دی، چې دا له دی کړکیچن او اوږد محاله اعمالو پوهې ته په لاس راسي کیدلای شي. د جدلیاتو او رسمي منطق ترمنځ هم هغه تړاو دی کوم چې د لاندنیو او بهرنیو ریاضیاتو ترمنځ وي.

د ارسطو د عامې قضیې منطق داسې پیل کیږی، چې الف مساوی دی د الف. دغه مفروضه د بی شمېره بشري اعمالو لپاره منل کیږی. خو په حقیقت کې الف د الف مساوی نه دي. که دا دواړه ټکي د محدث شیشي لاندې کیښودل شي، نو دغه پورته خبره به په اسانۍ سره مغزو ته ولویږی. دغه د یو بل څخه توپیر لري. خو دغه انتقاد کیدلی شي چې دغه فقط دیو ډول مقدار استعداد دي. د بیلګې په توګه یو پونډ بوره په اصل کې یو پونډ نه وي. یوه لوړه پیماننه کولای شي چې دغه فرق روښانه کړي. دا خبره هم سمه ده چې ټول شیان پرته له کوم داخلي خپل حجم، وزن او رنگ بدلوي. چې دا په خپل ذات کې برابر یا مساوي نه وي. یو سوفسطایي ویلي دي، چې په یوه خاص شیبه کې یو پونډ بوره د یو پونډ وزن مساوي یا برابره وي.

که دغه پیچلې او د شکمنې قضیې عملیې قدر له سترگو وغورځول شي، نو بیا به هم دغه نظریاتي کره کتنه تحمل نکړي شی یا ونه منل شي. مثلاً مونږ یو ټکی شیبه په څه ډول په حقیقی توګه تصور ته راوړی شو. دا که د وخت یوه اوږده موده وی نو بیا په دغه موده کې هغه شیبه خالصتا د ریاضی تجرید/جلولي دي. مطلب د وخت صفر. خو هر شی د وخت په داخل کې یا چوکاټ کې شتون لري. او شتون په خپله د بدلون د لاسوهنې پرته یو عمل دي. د پایلې په توګه هر وخت د موجودګی یو بنسټیزه عنصر بدلون وي. (مطلب چېرته چې وخت وي او وخت په خپله یوماده ده! هلته موجودګي وي، اوموجودګي په خپله یو بدلون وي، ځکه چې دغه د کمیتی پېښو په ترڅ کې واړه واړه بدلونونه ښکاره کیږي، چې وروسته د پېښدلو په صورت کې لوی بدلون رامنځته شي. خو دغه د کمیتی پېښو په معیار باندې اړه لري، چې دا وړې پېښې څومره معیاري وي او څرنګه کولای شي چې کمیتی او کیفیتي بدلونونه دایم وساتي (د افغانستان ټور انقلاب څخه د کمیتی او کیفیتي بدلونونو ډیر ښه مثالونه اخیستی شو، چې وروسته د انقلاب ماتوونکو عناصرو ښکار شول)

له دې وروسته مونږ دغه پایلې ته ورسیدو چې د الف د الف برابرکیدلو مطلب دا دی چې یو جنس د خپل ځان برابر وي. شرط دا دی چې بدلون بیاونه مومی، خو کله چې یو شی بدلیږی نه، هغه موجود هم نه وی.

په لومړي پړاو کې دغه ژوري خبری بې گټی ښکاري، خو که حقیقت ته لار شو نو دغه د ورستی پریکړې په څیر اهمیت لري. یو طرف ته د الف د الف سره برابریدلو قضیه زمونږ د ټولې پوهې څخه جلاکیدل دي. خو بل لوری ته هم دغه خبره زمونږ ټولې نیمګړتیاوې په ډاګه کوي. د کومې تېروتنې پرته مونږ الف برابر د الف قضیه کارولای شو، خو کله چې د یو څه حدودو په چوکاټ کې وی، نوکه چیرته د یو زبردست کار په دوران کې په الف کې کمیتی بدلونونه د نشت برابر وي، نو بیا مونږ ویلی شو چې الف د الف برابر دي.

د بیلګې په توګه په هم دغه طریقه د یو پونډ بوره خرڅونکي او اخیستونکي ترمنځ د راکړې ورکړې خبره جوړه کیږی، هم دغه ډول د سترګې د حرارت درجې هم ټاکلې کیږی. یو څه موده مخکې د ډالرو د اخیستنې دټاکلو قوت هم داسی کیدل. خو کمیتی بدلونونه بعضې وخت د چوکاټ څخه لرې په کیفیتي بدلونونو واوړي. کله چې یو پونډ بوره د اوبو یا تیلو سره یو شي، نو بیا دغه یو پونډ نه پاتی کیږي. او کله چې یو ډالر د یو جمهور ریس په جیب کې وي، نو هغه یو ډالر نه وي. په یو نازکه اوضاعه کې مقدار په معیار بدیدلی شي. د دغه شیبې معلومول د ټولنپوهنې په شمول د نورو علومو څانګو ته ډیر اړین او کړکیچن کار دي. هر کارګر په دغه ښه پوهیږي، چې نوموړی دوه بیل شیان یو شانتي نشي جوړولای. څرنګه چې د پیتلو له سیخونو څخه د یو لږ څه بدلون وروسته تېر یا توره جوړیږي. خو دغه بدلون به تر یو حده پورې پکار وي. (دغې ته زغم یا تحمل ویلی کیږی)

هم دغه تحمل ته په کتلو سره فکر کېږي چې ټولې ټوري يا شمشيرونه يو شانتي دي. (مطلب الف د الف برابر دی) کله چې دغه تحمل زيات شی نومقدار په معيار کښی بدل شی، يا داسې ويلي شو چې تېر يا شمشير بې کاره شي.

زمونږ ساينسی فکر زمونږ د عادي عمل يوه برخه ده چې په دې کې تخنيک هم برخه لري. تر کومه چې د نظرياتو خبره ده نو د دغه لپاره هم د زغم اړتيا ده. چې دغه د الف برابر قضیې څخه نه رامنځته کېږي، خو د دې قضیې د جدلياتي منطق څخه زېږون مومي. مطلب هر شی هر وخت بدلون مومي. د عام عقل ښه خبره په دغه حقيقت کې پټه ده چې دغه په تدريجي ډول له تحمل څخه مخکې وځي.

پانگوالي، اخلاقيات، خپلواکي او د کارگر دولت تر څنګ يو داسې سپک خيال هم د تجريداتو/نه وپشولو په څير تړلی وي. مطلب پانگوالي د پانگوالي برابر وی، او اخلاقيات د اخلاقياتو برابر وي. خو جدلياتی فکر شيانو ته د دوی د بدلون په لړليد کې گوري، او په مادي حالتو کې د هغه بدلونونه ټاکي چې له چوکاټه يې پورته، الف الف نه پاتی کېږي. (دلته د ليکوال مطلب دا دی چې الف کې واړه واړه بدلونونه ډير اړين دي، هم دغه يو حالت دی چې الف الف نه پرېږدي خو دا هيله بايد ونشي چې دا بدلونونه به د چا په خوښه رامنځته کېږي، ځکه چې بدلونونه د ټولني او يا د هغه شي فطرتي کړنې په ترڅ کې رامنځته کېږي، د بيلگی په توګه پانگوال نظام که هر څومره جبر، ظلم، دورواغ يا بل څه چې د ټولني انفرادي يا اجتماعي فکر له منځه وړولو لپاره ترسره کوي، يو ورځ يا شيبه کيدلی شي چې رېښتيا سره مخامخ شي، نو دغه رېښتيا که د بدلون په ډول اخلي، مطلب د کاميابۍ په لوري يا د ناکامۍ په لوري، خو دغه وخت به معياري وي)) هم داسې يو کارگر دولت، بيا دولت نه پاتی کېږي.

د يو نيمګړي خيال بنسټيزه نيمګړتيا دا ده چې دغه حقيقت بې حرکته ګڼي. حال دا دی چې حقيقت له ازله په حرکت باندی راروان دي. جدلياتي فکر نظرياتو ته تر ممکن حده پورې سموالی، پراخوالی، زغم او د ښه والي مواد ښيي. خو يوه روښانتيا چې نظريات تر عملي ژونده پورې نږدې کوي. دغه مقام د يو عام پانگوال نظام له امله په وجود کې نه راځي خوولې د پرمختګ د يو خاص مرحلې پانگوالي، او عادي کارگر دولت نه، خوولې د يو استعماري هيواد تر شا او خوا په يو وروسته پاتی هيواد کې کارگر دولت.

د جدلياتی فکر د نيمګړتيا يا سپکوالي سره هم هغه خپلوي ده، کومه چې د روان انځور درېدلي يا بی حرکته انځور سره وي. روان انځور د بې حرکته انځور پر ضد نه ولاړېږي، خو د حرکت د اصول په واسط بې حرکته انځورونه د يو تسلسل په ترڅ کې منظم کېږي. ((که مونږ په ښکاره اوضاع يا سياسي حالاتو کې دغه جدلياتی بيلګه پر ځای کړو نو د عربو او اروپا ورستيو خوځښتونه چې معياری وو، خو د يو منظم کارگر يا سياسي ګوند د نه شتون له امله په شا وتمبولی شو، خوولې دغه بيا تکراری خبره ده چې واړه واړه بدلونونو وروسته د معياری بدلونونو په ترڅ کې وکولای شي، چې په راتلونکې کې نوي انقلاب ته لاره هواره کړي))

جدليات له رېښتيا څخه انکاري نده، خوولې دغه ډير زيات رېښتيا راسره داسی وګڼي چې مونږ هغه حقيقت چې د ازل راهسې د بدلون ښکار وي، ډير له نږدې څخه کتلای شو. هيکل په خپل يو کتاب(منطق) کې د قوانينو يوه سلسله رامنځته کوي، د بيلګې په توګه د مقدار په معيار کې بدلیدل او هغه هم د تضاداتو په ترڅ کې مخ ته تلل.

د هيت(صورت) موادو ټکر په تسلسل کې مداخله، د امکان په حتمي کيدلو کې بدلیدل او نور ډير څه. د نظرياتی فکر لپاره دا هر څه دومره اړين دي لکه د قضیې لپاره چې لومړی کارونه وي.

هيکل د پارون او مارکس څخه مخکې ليکلي وو، د فرانسه انقلاب چې فکر ته څومره پياوړتيا ښهلی وه، د دغه له امله هيکل د ساينس د پرمختګ له مخې وړاندوينه کړی وه. بحرل دا د يو لوی انسان لويه وړاند وينه وه. خو هيکل صيب دې ته يو خيال پرستانه کردار او خوی ورکړ، نوموړي خيالی سيوری حتمي حقيقت وګرځول. خو مارکس په مقابل کې وويل چې دغه خيالی سيوري د مادي جسدونو د حرکت انځور دي. مونږ خپل دغه جدلياتی ماده پرست وایو چې د دغه سيورو جړی نه په اسمان کې دي او نه زمونږ د خپلواکه خوښۍ لاندې دي. خوولې دغه په ښکاره حقيقت، مطلب په فطرت کې دي. شغور له شغور څخه زېږون اخلي. ارواح پوهنه له جسدي علم، عضوعی نړۍ له غير عضوعی نړۍ څخه، نظام شمسی د ستورو له غونډل يا وريځو څخه، د پرمختګ په هره پورې د هر گام مقداري بدلونونه په معيارونو کې بدلېږي. زمونږ د فکر په شمول د جدلياتی فکر د بدلیدونکې مادي مختلف رنگونه او صورتونه نه دي. په دغه نظام کې د شيطان، غير فانی روح، د قوانينو ورستني قدرونو او اخلاقياتو لپاره هيڅ ځای نشته. جدلياتی فکر د فطرت له جدلياتو پيدا کېږي. او دغه رول په بشپړه توګه مادي وي.

ډارونيزم چې د مختلفو درجو له مقدار څخه د معيار ته د ختلو وضاحت کوي. د نامياتي مادې په نړۍ کې د جدلياتو لويه بریا ده.

دويم لوی کشف د کيمياوي عناصرو د اتوم د اوزان ټيبل دي. او له دغه وروسته يو بل کشف د يو ځنځير په بل ځنځير کې د بدلیدولو کشف کول دي. د هيت تر څنګ د درجه بندۍ پوښتنه هم له دې سره ډير نږدې تړاو لري. چې دا په خپله په ټولنيز او فطرتي ساينس کې يو شان مهم والی لري. په اتلسمه پېړۍ کې د سوېډن د نباتاتو پوهنمل چې شيانو د نه بدلیدولو کومه خبره کړی وه، په هغه کې د ونو او بوټيو د بهرني خصوصياتو مطابق تشریح او درجه بندی شوي وه. د نباتاتو د علم هغه معصومانه زمانه د منطق د معصومتوب زمانې سره سمون خوري.

ځکه چې زمونږ فکر هم داسې پرمختګ کوې څرنگه چې دا نور شيان پرمختګ کوي. د نه بدلیدولو خيال هغه وخت په حتمي توګه له بېخه وه ايستلای شو، کله چې د بوټو د تکامل د تاريخ مطالعه وکړای شوه. او داسې د يو حقيقي درجه بندۍ بنسټ کيښودلی شو. مارکس چې له پارون څخه په واضحه توګه يو بيل قسمه باشغوره جدليات پرست وه، او د بشري ټولنو ساينسي درجه بندۍ کشف یی د دوی د پيداواري ځواکونو په

ترخ کې رامنځته کړې وه. نوموړي د ټولنې د شتمنو په سر د اړیکو ساخت هم معلوم کړې وه، چې د ټولنې په سمه توګه څیړولو پورې اړه لري. د دولتونو او ټولنو نیمګړې درجه بندۍ ځای مارکسیزم ونيول. چې دا په خپله د جدلیاتي مادیت درجه بندي ده. د مارکسیزم طریقې خپلولو وروسته د کارګر د دولت د نظریې او د زوال ستني تعین کیدلی شي.

څرنگه چې مونږ ګورو چې دا به تباہ کیدونکی جهالت او بی خبرې به یې د دغه تایید وکړي. په دغه کې هیڅ ځای مابعدالطبیعیاتی یا عالمانه خبره ځای نلري. په نوي ساینسي فکر کې جدلیاتي منطق د حرکتی قوانینو څرګندونه کوي. بل لوري ته د جدلیاتي مادیت پرضد روان زیار د یو پخواني تیر شوی وخت، د منځنۍ پانګوالې طبقې تنګ نظري، د خپل ځان مطرح کونکو د پوهنتونو استادانو او له مرګ وروسته راتلونکې ژوند احساسات لرونکي څرګندونه یا ترجمانی کوي.

پوښتنه- طبقاتي مبارزه څه ته وایي؟

ځواب-

مونږ ټول پوهیږو چې په یوه ټولنه کې د بعضو خلکو موخې او کوښښونه د نورو خلکو د موخو او کوښښونو سره په ټکر کې وي. او دغه هم معلومه خبره ده چې ټولنیز ژوند د تضاداتو څخه ډک وي او دا چې تاریخ د ټولنو تر منځ او په داخل کې یوه مبارزه په ډاګه کوي. او دا پرته له انقلابه او انقلاب په شاتمبول، جنګ او سولې، جمود او ټنډپرمتختګ یا زوال پرله پسې په یو بل پسې ځي راځي.

مارکسیزم په دغه سلسله کې د طبقاتي مبارزې نظریه وړاندې کوي. په ظاهره چې کوم انتشار او نېمګړتیاوې تر سترګو کیږي، په هغه باندې عملي کیدونکی قوانین کشف کوي. د کوم یو یا ډیرو ټولنو وګړیو ټولنیز زیارونو د مطالعې له امله زمونږ لارښونه د دغه زیارونو پایلو ته ساینسي لرلید په صورت کې کیدلای شي. او دغه متضادم زیارونه د دغه طبقو د ژوندانه طریقو او د حقیقت له توپیره زیږون موموي. چې دې کې هره یوه ټولنه تجربه کوي.

کارل مارکس په کمیونسټ میني فیستو کې لیکي چې په تاریخ کې څومره ټولنې هم تیرې شوې دي، تاریخ یی له طبقاتی مبارزو څخه ډک دي. لکه د اقا او غلام، پیوډال او بزګر، پانګوال او کارګر، لنډ دا چې جابر او مظلوم دواړه هر وخت د یو بل سره لاس او ګریوان وو. او په یو داسې جنګ کې به په دوام داره توګه را سره مصروف وو، چې کله به دغه پټ وو او کله به ښکاره. او د دغه جنګ پایله به دا رواتله چې یا به یې په ټولنه کې بشپړه بدلون رامنځته کیدل او یا به د دواړو ښکیل ډلو تباهی حتمي وه.

د پیوډالی له کنډوالو راتلې عصري پانګواله ټولنه هم د طبقاتی دوښمنانو په ختمولو کې پاتې راغله. دغه فقط دومره وکولای شول، چې نوي طبقاتو ته یی زیږون ورکړ. د جبر نوي وسایل یی رامنځته کړه. د پخواني صورتونو په ځای د مبارزې نوي صورتونه پر ځای شول. زمونږ د دور یا عهد مانا د پانګوال د دور روښانه خصوصیات دا دی چې طبقاتي دوښمنان یی ډیر ساده کړه. دغه پوښتنه داسې مطرح کیدلای شي چې دوه سیالي کونکي ټولي یې رامنځته کړل.

د دوه لوړو طبقو وروسته، چې دواړه د یو بل سره لاس او ګریوان دي. پانګواله او پرولتاریه-

د مارکس د کمیونسټ میني فیستو څخه اخستلی شوي لاندې ټکي څرګندوی چې مارکس د عصری ټولنې د هرې منځنۍ طبقې په حیثیت سره د ښکاره تجزیې په اړه څه ډول وضاحت کړې وه.

نن چې د پانګوالي طبقې په مخ کې کوم طبقات راولاړ دی په هغه کې په ریښتني مانا کې پرولتاریه یواځینې انقلابی طبقه ده. نوری طبقې د عصری صنعت په مقابل کې وولپړې او اخر ورکی به شي. پرولتاریه د دغه مخصوصا او نه ورکیدونکی تولید دي. لاندنۍ طبقه، منځني صنعت، ډکاندار، لاسي کارکونکي او بزګر.

دا ټول د پانګوالې طبقې پر ضد په دا خاطر جنګ تر سره کوي، چې دوی خپلو ځانونه د منځنې طبقې په څیر محفوظ کړي، لحاظه دوی انقلابی نه دی، خو څه چې یی درلوده د هغه خوښونکي دي. خو له دې هم ډیر بد، ځکه چې دوی د تاریخ د پایې د سرچپه تاواولو کوښښ کوي. که دوی فرضا انقلابیان هم وی، نو فقط ځان په پرولتاریه کې د بدلیدو له ویرې دي. لحاظه دوی د حال نه، د راتلونکي ګټو دفاع کوي. دوی دلته خپل نظر پر شا غورځوي او د پرولتاریه نظر خپل کړي.

په ډیرو لیکونو کې چې د تاریخ په اړه دي، مارکس د مادي نظر له لارې د تاریخ لیکلو ډیر لوړې او ژورې بیلګې ورکړې دي. د هرې انفرادی طبقې او بعضې وخت د یو طبقې په داخل کې موجود ګروھونو د حیثیت په تجزیه کولو سره واضحه کړې ده، چې ولې او څنګه هره طبقاتي مبارزه یوه سیاسي مبارزه وي. پورتنۍ لیکنه یې یوه بیلګه ده، چې مارکس د تاریخي تکامل د پایلې ټاکل وروسته د یو طبقې په بله طبقه کې د بدلیدل دوران چې کوم لومړی مراحل راځي، لکه د ماضی څخه د راتلونکي په لوري سفر، او د بیچلیو ټولنو د ریښو د تړون تجزیه کوي. د مارکس اقتصادي نظریه د دغه نظریې ډیر پراخ، ژور او تفصیلی تایید او د دغه عملي کیدل دي.

پوښتنه - د مطالعې په اړه د تړاټسکي څه نظر وه؟ (۲۹مې می ۱۹۲۳)

ځواب-

کرانو ملکړیو!

تاسو گله کړې وه، چې تاسو د خپلې خوښې ۱۰٪ سلنه کتابونه هم نه دي لوستلي، او تاسو پوښتلي دي چې دغه لپاره یو مناسب مهال وېش څنګه جوړ کړای شي. دغه یو ډیره پېچلې پوښتنه ده ځکه چې د دغه پریکړه هر شخص د خپلو مخصوصو اړتیاو او جالبیتیا ته په کتلو سره په خپله کوي. خو بیا هم دلته د دې خبرې یادونه اړینه ګڼم چې یو سړی څنګه د موجوده ادب په اړه با خبره پاتې کیدلی شي. که هغه ساینسي دی یا سیاسي او یا بل څه- د نوموړې کړه وړه یوازې د وخت په مناسب تجزیه باندې نشي کیدلی خو د هغه سړي په سابقه روزنه باندې هم. ترکومه چې ستاسو د پارټیوته (د ځوانانو ګوند) په اړه حواله ده، نو زه یوازې دومره مشوره در کولای شم چې تاسو د ښووالی څخه کار مه اخلې. او ځانونه ډیر مه خوروی. د یو موضوع په پریښودلو بلط موضوع ته تېښته مه کوي. او بل یو کتاب تر هغه مه پیل کوي، چې تر څو مو لومړی کتاب خلاص کړای نه وي، تر هغه چې تر څو مو پر مفهوم او مانا بشپړ غور او فکر، او پکې مسلکې شوي نه وي. ماته په را زړه دی چې زه کله ځوان وم نو ما هم فکر کول چې ماسره پریمانه وخت نشته. تر دې چې زه په زندان کې وم، نو ما فکر کول چې زه کله ټوله ورځ مطالعه کوم، نو بیا هم دا زما لپاره کافي نه ده.

داقتصادي څانګې په څیر په نظریاتي څانګه کې هم تر ټولو مشکل او وخت غوښتونکې مرحله د لومړي سرمایي راغونډول وي. یوازې د علم مخصوص عناصر (لکه د کار طریقه) باندې بشپړه لاس واکي وروسته دغه د خپلو فکري کړونو اړین جز ګرځولو وروسته نه تاسو د دغه څانګې ادب باندې پوهیدلی شي. چې تاسو ترې خبر یاستی. بلکې د علم پرهغه څانګو هم تاسو پوهیدلی شي. چې له دې توپیر لري. ځکه چې په ورستی تجزیه کې د کار طریقه تل یو شان وي.

ښه خبره دا ده چې یو کتاب ولوستلی شي او بله ښه خبره دا ده چې په یو وخت کې پر یو وړې خبرې په بشپړه توګه برلاسي اوسېږي. یوازې هم دا لاره ده چې د پوهیدلو اعصابی استعدادنه په رښتیا هم په دغه فطري اوضاع کې وده وکړي. خو په یو بل پسی باور لاس ته راوړی او وده به وکړي. دغه لومړنۍ خبره په ذهن کې پر ځای کولو وروسته تاسو کولای شي، ځان ته په اسانۍ سره یو مهال وېش جوړ کړی. او بیا دیوې جالبیتیا څخه بلې ته لاس رسی به تاسو ته یو جالب خوند درکړي.

پوښتنه - پرله پسې دوام داره انقلاب څه ته وایي؟

ځواب-

د نظریي دوام داره انقلاب عملي بنسټونه په دريو ټکو باندې ولاړ دي. د وروسته پاتې والی او معصرتوب پر نوم د ولاړې ټولنې واکمنان د خپل تاریخي او اقتصادي کمزوری له امله دغه واکمنان استعداد نلري. چې دغه ټولنې پر مختلې یا عصري کړي. په تاریخي توګه د پانګوال صنعتي انقلاب کومې غوښتنې چې باید پانګوالې طبقې بشپړه کړای وای. په دغه کې د هر قوم او ملکي دولت جوړښت، د عصري صنعتي ټولنې د جوړښت لپاره د اړین بنسټیز پلانونو رامنځته کول (انفراسټرکچر) د پیوډالیزم ختمول او کرنیز انقلاب د پارلیماني جمهوریت رامنځته کول، او د مذهب له دولت جلا کول وي. پاکستان، افغانستان او د نورو نوآبادیاتي هیوادونو واکمنان له خپلواکۍ وروسته په دغه کې، هیڅ یو کار بشپړه نه کړای شو. او مخ پر زیاتیدونکې استعماري نظام کې هیڅ کله نشي کیدلای.

د دغه کارو د بشپړتیا په خاطر پکار وسایل لکه زورور صنعت، بانکونه او سرمایه باید په ملکي کنټرول کې واخیستلی شي. هم دغسې د ملکي جمهوري انقلاب پوره کولو په خاطر سوسیالیست ګامونو اخیستلو ته اړتیا وي. هم دغه علت دی چې د انقلاب کردار دوام داره یا پیاوړی وي. په دغه اوضاع کې چې کومه طبقه د انقلاب مشري کوي دغه په تاریخي توګه د ټولنې عصري طبقه وي، مطلب صنعتي کارګره طبقه-

په خپله مشري کې دوی نور غم ځپلی او بزګران له ځان سره واخلي او د پانګوال نظام له منځه وړل به حتمي کوي او د دغه انقلابي سرکشی ترڅنګ د مسلح سوسیالیست انقلاب پر را پورته کیدلو په یوه ټولنه کې سوسیالیزم نه راځي. د سوسیالیزم یواځنی حتمي هدف د طبقاتو څخه پاکه ټولنه ده.

یوه داسې ټولنه چې چیرته د استعمال شيان د اړتیا مطابق او د ټولنې لپاره وي. په یو هیواد کې او بیا په تیره یو وروسته پاتې هیواد کې موجود فرهنگ، صنعتی لوړتیا د هغه وړ نه وي چې د اشتراکي یا سوسیالیزم بنسټیزه غوښتنې پر ځای کړي. هم دغه علت دی چې که سوسیالیزم په یو هیواد کې راځی نو د سوسیالیزم پر ځای کولو لپاره به لومړی په ټوله سیمه او بیا په نړیواله توګه د سوسیالیست انقلابونو د عمل پیل کیدل حتمي شي.

پوښتنه - ایا د سوویت یونین (شوروی اتحاد) له رنګیدو څخه د سوسیالیزم ناکامي څرګندېږي؟

د نن څخه ۸۸ کاله مخکې (د پخوانی روسي کيلنډر مطابق په ۲۶ اکتوبر او د معصر کيلنډر مطابق ۷ نومبر) چې کوم انقلاب رامنځته شوی وه، د هغه په واسطه په لومړۍ ځل کارگرواکثريت د لينن او ټراټسکي په مشرۍ، مستقما په واکمنۍ باندې قبضه تر سره کړې وه. او د کارگرې طبقې رياست ډبره يې کيښوده. ددې انقلاب په اماده کولو او رامنځته کولو کې د بالشويک (RSDLP) (B) گوند اړين رول پلي کړی وه.

کارگرې طبقې د دروند اکثريت له لارې د ورکټيو جرگه گيو له لارې په يو نظام کې منظم کيدلو وروسته په ټولنيز ډول دغه انقلاب ته زېږون ورکړی وه، او پر واک يې قبضه کړی وه. تقريبا د پنځوکالونه تر شپږ کالو پورې د دغه انقلاب بنسټ د دغه د بنسټ کيښودونکو په تگلارو مخې ته روان وه. خوولې د ۱۹۲۳-۲۴ وروسته د دغه انقلاب د زوال ورځې پيل شوې. د شوروي اتحاد د ماتيدولو وړاند وينا هم د ټولو څخه مخکې د دغه انقلاب مشرانو لينن او ټراټسکي کړې وه. خو نن د استعماري تبليغاتو په ترڅ کې چې د کومو دوه حقايقو پټولو زيار کيدې هغه لاندې دي.

۱- پوښتنه دغه ده چې دغه هيواد روسيه د دغه انقلاب په واسطه د ۵۰ کالو څخه تر ۶۰ کالو کمه مودې پورې څرنگه د يو وروسته پاتې نوي آبادياتي هيواد څخه د نړۍ دويم نمبر اقتصادي هيواد په توگه نړۍ ته مطرح شول.

۲- د سوويت يونين (شوروی اتحاد) له ماتيدو وروسته په روسيه او نورو ستاليښتی هيوادونو کې بحران او د بشری ټولنې چې کومه اوضاع ده، هغه له مخکې بڼه ده که بده؟

په ۱۹۱۷ زېږديزکال کې د زرشاهي له جبره چې په اکتوبر کې د انقلاب په زور بنسټيزه بدلون رامنځته شول، هغه دا چې منډي اقتصاد په منصوبه بند (سوسيالست) کې بدل شو. مطلب د توليد دغه بيستيزه بدلون چې په سوويت يونين (شوروی اتحاد) کې د پرمختگ کوم تندوالی يا پراخوالی رامنځته کړو، نو د دغه بيلگه د نړۍ په هيڅ گوټ کې نه ښکاري.

تر ۱۹۹۰ پورې شوروي اتحاد د سټيل په توليداتو کې، په ماشيني توليداتو کې، ټريکټر جوړولو کې، سرکونو، سيمټو، ډبرو سکرو، گاز، تيل، ريل، د برېښنا په شمول نورو ۳۰ دیرشو اهمو او بنسټيزو صنعتونو په برخه کې په نړۍ کې ډير توليدات وړاندې کول. د دويم نړيوال جنگ وروسته په ۲۵ کالو کې سوويت يونين (شوروی اتحاد) چې د اروپا په مقابل کې کوم پرمختگ کړی وه، هغه تر ۱۹۷۵ پورې د دوی په مقابل کې دوه برابره وو. په دغه دور کې د هر کس په آمدن کې ۱۶۰ فيصده زياتوالی وه شه. د ټولنيز مصرف په برخه کې ۴۰۰ سلنه زياتوالی وه شه، ۵۶ ميليونه کورونه جوړ کړای شول. لومړۍ او منځنۍ زده کړې پر ټولو وگړو لازمي وې، د پوهې کچه تر ۹۹ سلنه پورې ورسيدله. په نړۍ کې تر ټولو زيات ډاکټران، انجنيران، تخنيک کاران، ساينس پوهان او مسلکي خلک په روس کې را پيدا شول.

په څو څانگو کې مثلا په خلايی څيړنه کې روسيه د امريکا په څير هيواد وروسته پريښودل، د کورونو او ټرانسپورټ، کرايې، روس کې تر ټوله نړۍ کمې وې. په خوارکي توکو کې اسانتيا وه، چې د ټولو مصارفو تر څنګ پنځوس سلنه څخه زيات به د روسي کارگر په جيب کې پاتې کېده. پوهه، روزنه، درملنه او نورې ټولنيزې اسانتياوې به وړيا وې. په يو څو کلونو کې کلنی پرمختگ او د توليد سلنه له ۲۸ نه ۳۰ سلنه پورې ورسېده. د هيڅ يوه هېواد پانگوال د دوی څخه مخته نشو تللی.

د روسيې تر ماتېدو پورې بې کاري يو جرم وو. د کار او بنسټيزه اسانتياو ورکړه دولت مسووليت ؤ. دا پورتنی معلومات، شمير او تاريخي حقايق ټولې نړۍ د تاريخ په پاڼو کې ليدلي دي. دا هر څه د ذريع پيداوار د ملکيت د ريښو له بدلون، ځمکي، لوړصنعتي اقتصاد او د تقسيم بنسټونو د ملي گرځولو، ټرانسپورټ، اقتصادي تبادلې او په خارجي تجارت باندې بشپړه دولتي واک له امله ممکن شول. بشري تاريخ دومره ټنډ پرمختگ د تاريخ په هيڅ يو دور او نظام کې نه وه ليدلی.

نن د يوې برېښې پرايگنې په ترڅ کې ټول خلک له دې څخه د بې خبره ساتلو هڅې کيدې. خو بل لورې ته هغه خلک چې د پرمختگ فقط دغه يو اړخ څخه د روسي او چيني افسر شاهي پيروکاران وگرځيدل، هغوی دومره لوی پرمختگ تر څنګ په دغه ونه توانيدل چې د شوروی اتحاد ماتيدلو او د واکمن نظام د ناکاميو دليل ووايي.

شوروي اتحاد کې چې کوم انقلاب راپورته شوی وه، د هغه زوال د ۱۹۲۴ وروسته پيل شو. د دغه بنسټونو د انقلاب ترڅنګ روس په ۱۹۱۷ کې په اقتصادي، صنعتي، ټولنيز او فرهنگي توگه وروسته پاتې هيواد وه. او ورسره د لومړۍ نړيوال جنگ (۱۹۱۴-۱۹۱۸) د روس په بد حالي کې لا زياتوالی وکړ. د جنگ په جريان کې او له دې وروسته ۲۱ هيوادونو د انقلاب له ويريې پر روس بريد وکړ. ولې چې په روسيه کې د بالشويک انقلاب وروسته استعماري ځواکونو يره درلوده چې چيرته د دوی په هيوادونو کې هم دا رنگه انقلاب رامنځته نشي. هم دا علت وه چې دوی د دغه انقلاب په پيل کې د دغه انقلاب د له منځه وړلو هوډ وکړ. خوولې د دغه انقلاب د مشرانو سره مفکوروي او گوندي استعدادونه موجود وو، چې له امله يې دغه استعماري قوتونو ته ماتې ورکړه. د دغه لپاره دوی دوه طريقې خپلې کړې.

۱- تقريبا د درنيمو لکو مات کوډ پوځ ټراټسکي د انقلابي عمل له لارې په ۱۸ مياشتو کې ۳ ميليونو سور پوځ ته ورسول. چې دغه پوځ په ډيرو جنگونو کې د استعماري ځواکونو او د دوی د کوډگانو پر ضد جگړه تر سره کړه، او برياوې يې لاس ته راوړې، او تر څنګ يې د انقلاب په ساتلو کې لوړ گامونه ترسره کړه.

۲- دویمه لاره دا وه چې د نړیوال کارگرانو یو ځای کول وي. په دا خاطر چې په روسیه کې راولاړ انقلاب د یو هېواد یا قام په خاطر نه وه او د کارگرانو د یو نړیوال گوند مشرۍ په ترڅ کې (د دویم نړیوال کمیونسټ گوند چپ لاسی گوند حزب له امله) د طبقاتی زیار له امله دغه انقلاب رامنځته شوی وه. هم دغه نړیوال کارگر گوند له لارې لینن او ټراټسکي د ټولې نړۍ له کارگرو څخه خواست وکړ چې ددغې خپلې طبقې د بریا لپاره په نړیواله کچه مبارزه وکړي ددغه خواست په ځواب کې نه فقط په امریکا، بریتانیا، فرانسه او نورو استعماري هیوادونو کې کارگري طبقې د لاریونونو په صورت کې د بریدگرو پوځیانو د تیلو لېږد بند کړ. بلکې ددغه بالشویک خوځښت له امله د ډېرو هېوادونو پوځیانو د خپلو مشرانو امر منلو او برید کولو څخه انکار او بغاوتونه وکړل. ددې خبرې بنسټ په دا کې ؤ چې بالشویکانو په کومه نظریه انقلاب رامنځته کړی ؤ، هغه د کوم هېواد سوسیالیزم نه ؤ، بلکې د نړیوال انقلاب د لړۍ یوه کړۍ وه. په جولای ۲۰۱۱ کې لینن د امریکا مزدورانو په نامه یو لیک ولېږدوای لیکې: ((مونږ به تر هغه مهاله په بنده کلا کې یو، چې تر څو د نړیوال سوسیالیست انقلاب قوتونه زموږ مرستې ته نه وي راغلي.))

همدغه کال لینن په نومبر کې لیکې: ((د نړۍ تاریخ ددې خبرې شاهد دی چې مونږ د روسیې په انقلاب کې د هیڅ ډول تېروتنې څخه کار ندی اخیستی، ځکه چې دغه یوه اهمه اړتیا وه، بله کومه لاره پاتې نه وه. که په ټوله نړۍ کې سوسیالیستي انقلاب له بریا سره مخ نشي نو بریتانوي، امریکایی او فرانسوي استعمار به په روسیه کې د کارگري طبقې انقلاب او خپلواکي له خاورو سره خاورې کړي. مونږ هر څه د نړیوال انقلاب لپاره په اوبو لاهو کړل. مونږ تر بشپړې بریا پورې د نورو هېوادونو د کارگري طبقې په مرسته رسېدلی شو. ددغه پوځي او نړیوال کارگري طبقې د مرستې او یووالي له امله په روس کې انقلاب خو راغی خو په یو څو پرمختللیو هېوادونو لکه جرمني، ایټالیا، فرانسه، هنگري او د بریتانیې په شمول نورو هېوادونو کې انقلاب پر مختگ ونکړ، نو همدا علت ؤ چې په روس کې انقلاب د یوازیتوب او بېلوالي ښکار شو. په جرمني کې هم دغه وخت کې درو انقلابونو سر راپورته کړ.

په دغه کې د نومبر ۱۹۱۸، جنوري ۱۹۱۹، مارچ ۱۹۲۱ او د اکتوبر ۱۹۲۳ انقلابي مبارزې او سرکښیانې شاملې دي. په ۱۹۲۲ کې لینن د دویمې نړیوالې مرکزي کومېټې غړیو ته مستقیما ویلي وو(برلن د جرمني زړه دی او د جرمني د اروپا زړه دی که په جرمني کې انقلاب نه کامیابېږي نو زموږ د انقلاب تباهي حتمي ده. که د جرمني انقلاب لپاره مونږ ته د روسیې انقلاب د قربانولو اړتیا راپېښېږي. نو مونږ به یوه ثابته هم ځنډ ونکړو، وروسته د انقلاب زوال دا وړاندوینه سل په سلو کې سمه ثابته کړه. بالشویکا انقلاب خو بچ پاتې شو خو د کورنیو جگړو استعماري بریدونو او په اروپا کې د انقلاب د ناکامېدو له امله په روسیه کې چې انقلاب یوازې پاتې شوی ؤ، د زوال پزیرۍ پر عمل باندې ژورې اغېزې وکړې. په وروسته پاتې روسیېه کې دغه افتونو د کمښت او قحط اوضاع رامنځته کړه، د بالشویک گوند په سلگونو مشران د کارگر انقلاب دفاع کولو په صورت کې ووژل شول، چې ددغو خلکو د ځای نیولو په خاطر زیات شمېر مفادپرست او د واک تړیو په مختلفو چلونه په بالشویک گوند کې کډون پیل کړ.

کمښت او اړتیاو چې کومه بدحالي منځته راوړله هغوی. د انقلاب وروسته ټولنیزې کډوډۍ ته لاره هواره کړه. ددغو شیانو د مخنیوي لپاره دولتي گامونو ضابطې سختې کړې، ولې چې اړتیاوې او کمښت په حتمي توگه دولتي عناصر پیاوړې کوي. او افسرشاهانه (بیوروکریټیک) ډول حکومت رامنځته کوي. تر ۱۹۲۰ پورې اوضاع دا وه چې د لومړي نړیوال جنګ په مقابل کې د کارگرو شمېر تر ۴۳ سلنې پورې پاتې شو. همدا ډول تولیدات له انقلاب وروسته چې د مخه یې زیاتېدل اوس په کمېدو شول. صنعتي تولیدات اوس فقط ۱۸ سلنه پاتې شول، همدارنگه د انقلاب کونکو کارگرانو زیاتره برخه د انقلاب په ساتلو کې بوخته وه، بعضې بالشویکانو د انقلاب د ژغورلو په خاطر سخت گامونه واخیستل، داخلي کډوډۍ او بهرنۍ بریدونو په ضد لینن او ټراټسکي، په ۱۹۲۰ کې وار کمیونزم (جنګي کمیونزم) تگلاره عملي کولو ته اړ اېستل شول. په دغو کړکېچنو حالاتو کې ددا ډول گامونوسختې پایلې ودرلودې.

ټراټسکي د افسرشاهي نظام د زېږون په اړه یوه بېلگه وړاندې کوي او لیکې چې کله یو خیز کمښت پېښېږي نو ټول ددغو لاسته راوړلو په خاطر په لیکو کې ودرېږي چې څومره زیاته بدحالي وي. هم هغومره به کډوډي زیاته وي. په همدا خاطر ددوی د کنټرول په خاطر د یو عسکر اړتیا وي او که د غوښتې د اخیستلو په خاطر دا کتارونه ولاړ وي نو ددې د کنټرول لپاره چې کوم عسکر ولاړ وي. هغه به تر ټولو مخکې خپله برخه جلا کوي. دغه عمل د افسرشاهۍ د پیاوړتیا بنسټ ګرځي خو د افسرشاهۍ په زېږون کې د روسیې فرهنگ او ټولنیز وروسته پاتې والي ډېر اهم رول پلی کړی ؤ، پرمختللي هېوادونو کې د انقلاب نه کیدلو له امله نه فقط روسیه د صنعتي او اقتصادي یوازیتوب سره مخ شوله بلکې د ملګري او فرهنگي بېلوالي سره هم مخ شوله.

له دې امله د افسرشاهۍ زېږون رامنځته شوی ؤ.

لوړ مارکسستي استاد فریدریک انګلز په ۱۹ مه پېړۍ کې لیکي، هره یوه ټولنه چې کله هنر، ساینس او حکومت د اقلیت ملکیت وګرځوي نو هلته هغه اقلیت دغه شان د خپلو غلطو موخو په خاطر خپلوي او د هر هغه واک څخه به سرغړونه کوي چې ددغه په لاس کې وي. د روسیې دغې افسرشاهي ته لینن په اشارې سره په خپل کتاب (ښه لږ خو بیا هم ښه) *Better fewer but better* لیکې (زموږ دولتي جوړښت د چټلتیا تر حده پورې د غندنې وړ دی. مونږ به ددغو نیمګړتیاو د لرې کولو لپاره کار وکړو، ددغو مریضو جرړې له ماضي څخه راوځي. هغه تېر وخت چې مونږ د جرړو له خوا غوڅ خو کړ، ولې کنټرول مو نکړای شو.)

دا رنگه د افسرشاهی دا زوال په معروضي توگه روان وه، خو د ۱۹۲۳ نه وروسته دغه عمل ته داخلي او عضوي رنگ ور پورته کيدل پيل شول. په ۱۹۲۲ کې ستان د گوند جنرل سيکرتري وټاکلی شو(له د مخکې د جنرل سيکرتري دندې مطلب د گوند مختلفې چارې يو ځای کول وې) کله چې بالشويک گوند انقلاب رامنځته کړ، نو د دغه گوند جنرل سيکرتري سوويډلوف (Sverdlov) وه. دا رنگه پر دغه پوست باندې د بيوروکريټ او جبر روش د ټولنيز قيادت پر اصول باندې نه وه. او هغه قيادت چې پر دولتي واکمنتيا يې درلوده او زياتره فسادي قيادت يې د غلطې لارې راداخل شوی وه، د ستان بيوروکريټ زوال ته يې شعوري بڼه و بڼله. بعضې هغه خلک چې له پيل څخه د بالشويک انقلاب دښمنان وه، د واک لاس ته راوړلو نه وروسته د ستان د مشيرپه توگه يې ځانونه برابر کړه، چې وکولای شي د ستان دا روان عمل لا جدې کړي. په دغه کې مارټي نوف (Marty Nov)، ياروسلاوسکی (Yaro Slavasky) او وايي شنسکی (Vyshinsky) گډون درلوده. نوموړيو پوهانو چې په عارضي توگه د کرکيچ او مخصوص جنگ په اوضاع کې کوم گامونه اخيستل وې، د دغه د مستقل کولو وروسته دوی دغه ته د افسرشاهي بنسټونه مساعد کړ. د وخت په تيريدو څرنکه چې دوی پر واک باندې لاس بري شول، هم دا رنگه دوی د افسرشاهی زوال تنزل ته نظرياتي اساسات مساعد کړل.

دوی په ۱۹۲۴-۲۶ کې داسې نظريات راپيدا کړه چې دغه د مارکسيزم د روح او اساساتو پر ضد وو. په دغه کې لومړې نظريه د روس په سرحدونو کې د انقلاب را ايساريدل وه او دويم د انقلاب په نورو هيوادونو کې نه رامنځته کيدل وه. هغه نظريه چې په جنوري ۱۹۲۴ کې د لينن د مړينې وروسته (په يوهيواد کې د سوسياليزم نظريه وه)، چې وروسته د ملکي تنگ نظري، او د کارگرې طبقې پر نړيوال گوند باندې د روسيې دولت مسلط کيدولو او په نړيواله توگه د کارگرې طبقې د نظم او چوکاټ څخه د وېستلو لپاره پر لاره اچولی شوې نظريه وه. داوولې؟ دا په دا خاطر چې د دغه نظريې تر تطبيق پورې واکمني طبقې نشو کولای چې افسرشاهی خپل جبر او فساد په ازادۍ سره تر سره کړي وه.

د دغه نظريې سره د مارکسيزم پر طبقاتي نړيوالتوب په يو هيواد کې د سوسياليزم له امله د ملکي تنگ نظري او قوم پرستۍ شانتي احساسات او نظريات وټپلی شول. لينن او بالشويکيانو چې کله انقلاب رامنځته کړ نو دغه د يو قام يا هيواد څخه ډير د يو طبقې انقلاب وه. چې دغه په خپله د نړيوال سوسيالست انقلاب د تسلسل او عمل يوه برخه گڼل کېده. مارکسيزم د قوم پرستۍ د نفې په صورت کې د بشریت خپلواکي د طبقاتي يووالي او مبارزې له لارې ارزيايي کوله. هم د دغه پر بنسټ لينن او بالشويکو د انقلاب په واسطه چې کوم دولت رامنځته کړی وه، د هغه نوم (يو-ايس-ايس-ار) سوويت سوشلسټ د ريپبلکنو اتحاد وه. انقلاب کونکي مشرانو دا تصور هم نه وه کړی، چې وروسته راتلونکی ستان او د نوموړي وروسته راتلونکی بيوروکريټ به دغه ابتدایي سوشلسټ ټولنه په يو هيواد کې ښکېل کړي، او دغه ته به يو بېل او مستقل مقام ورکړي. په لنډو ټکو کې د ستالينيزم له مارکسيزم سره واحد ټکر دا وه، چې د نوموړيو پيروانو سوسياليزم په يو هيواد کې مقيد کړ. د سویت يونين د دفاع لپاره بالشويکيانو ډيرې قربانۍ ورکړې وې، او دوی له کومې تگلارې (نړيوال طبقاتي مبارزې په صورت کې) چې سویت يونين ژغورولی وه.

د هغه مطلب د روس انقلاب په يو هيواد کې مقيد کول نه وه، ولې چې په هم د کې يې د دغه انقلاب ژوند اود بقا راز پټ وه. مارچ ۱۹۱۸ کې لينن ليکلي وو، نړيوال استعمار د يو پر مختللی ټولنيز انقلاب تر څنګ څنګ سفر نشي کولای. زمونږ پاتې والی مونږ پر مخ ټيله کړو، که چېرته د نورو هيوادونو د انقلابي سرکښو زيار اېستونکو ډلو پريمانه حمايت مو ترلاسه نکړ په حتمي توگه به تري تم شو.

(د لينن ليکونه ټوک XV مخ ۱۸۷)

په مارچ ۱۹۱۹ کې لېنن دا سوچ بيا تکرار کړ، مونږ فقط د يو دولت پر ځای د ډيرو دولتونو په يو مشترکه غونډال کې ژوند کوو، د سویت ريپبليکن د وجود شتون له نورو استعماري ځواکونو سره پاتې کيدلو په اړه تصور هم نکړی شو، په ورستۍ پړاو کې به اخر يو پر بل بری مومي.

(د لينن ليکونه ټوک XVI مخ ۱۴۹)

په ۵ جولایي ۱۹۲۱ کې لېنن د گوندي کانکري پر ورځ ډير مستقما خبرې وکړې، مونږ لپاره دا روښانه دی چې د نړيوال انقلاب بریا پرته د کارگرې طبقې له مرستې ناممکنه ده. انقلاب په نورو وروسته پاتې هيوادونو کې يا لږډير پر مختللی هيوادونو کې بايد په جدي توگه رامنځته شي که نه، نو مونږ به ورک شو. د دغه ډول نظر او فکر له امله مونږ په هره توگه د سویت يونين د ژوندي ساتلو هر قيمت ورکولو ته غاړه کښودلو زيار ويستلای دی، ځکه چې مونږ پوهيدلو چې مونږ يوازې د خپل ځان لپاره کار نه کوو، مونږ د يو نړيوال انقلاب لپاره کار کوو.

(د لينن ليکونه ټوک XVIII مخ ۳۲۱)

که د لينن د دغه نظرياتو پرتلنه د ستالينستو د افسرشاهي د برنامي، نظرياتو او د کار له پيماني سره وکړو، نو معلومه به شي چې دوی د لينن د هر ډول ملاتړ، شخصيت پالنې او قصيدې درلودو تر څنګ د لينن د نظرياتو سره سرچپه روپش کول. په يو هيواد کې د سوسياليزم راوړلو له امله، دوی د مارکسيزم له ډيرو تگلارو منحرف کيدو ته اړ شول. د بيلگې په توگه د دوی دا تگلارې د استعمار او سوسيالست اقتصاد تر منځ يو ځای اوسيدلو زمينه رامنځته کړه. په ملکي بنسټونو ولاړ ستالينستي افسرشاهی د استعماري ځواکونو سره د (تل پاتې سولې په خاطر دواړو ځواکونو د يو ځای اوسيدلو لپاره) هم دغه تگلارې ته مستقلا بڼه ورکړه، او د استعمار سره يې راکړه ورکړه پيل کړه.

پر دغه بنسټونو چې چیرته استعمار په روسیه کې اقتصادي بدلون پر شاتګ کې پاتې راغلي وه، خو بل لوري ته له لویدیځ څخه افسر شاهی په پیرو کې امکاناتو په پرمختللي او لویدیځ هیوادونو کې د مارکسیزم له ودې څخه لاس پر سر شو. هم دا شان تدریجي انقلاب له یو هیواد څخه بل هیواد کې بل څه نه وه، خو ولې په یوه هیواد کې د سوسیالیزم د تسلسل یوه کرې وه. د استعماري ځواکونو سره د خبرو اترو او د راکړې ورکړې په ترڅ کې چې سټالینستانو له کومو سستوالي څخه کار واخیستل، او بیا په تیره په نوآبادیاتي هیوادونو کې انقلابونه تر ملکي جمهوري انقلاب یا خلکي جمهوري انقلاب پورې ساتل هېڅ مانا نه درلوده. خو دلته د استعمار استحصال قایم ساتل وي. هم د دغه تگلارې په پایله کې په چین (۱۹۲۵-۲۷)، چیلی، هندوستان او په نورو پیرو هیوادونو کې انقلابونه د ماتې سره مخ شول.

په داخلي محاذ کې لینن د یو بشپړه ټولنیز سوسیالستي انقلاب لپاره (چې د سوسیالیزم په صورت کې نړیوال انقلاب ته لاره هواره کړه) لاندنۍ ښکاره چوکاټونه ټاکلی وو.

د عبوری دولت هر کارمند د خلکو له بنسټزو جرګو له لوري ټاکل کیدل. د دغه جرګو په مخ کې به یې پوښتنو ته ځواب وایه، او جرګو دا حق درلوده چې یو کارمند بیرته را وغواړي. هر کارمند باید په تدریجي ډول بدلون ومومي، چې هدف یې د کارګرې طبقې په واک کې شتون دی. (د لینن په ټکو کې هر اشیز کولای شي صدراعظم شي او باید هر صدراعظم وکولای شي چې اشیزي هم وکړي)

باید جلا پوځ یا دولت وجود ونلري، ولې چې د انقلاب د ساتلو لپاره به کارګره طبقه رول پلې کوي. د دفاع زیاتره کار به د سويتونو پوځیان تر سره کوي.

د هېڅ یو دولتي کارمند معاش به د یو عادي کارمند څخه زیات نه وي.

دغه بنسټونه د انقلاب د پیل کیدو څخه ونیسه تر ناوړه کورنیو جرګو او نامساعدو حالاتو پوري قایم وو. د بشري ژوند په تاریخ کې له دې څخه بل کوم زیات جمهوري جوړښت او طریقه تر سترګو نه شوه. د نن استعماري پروپاګندو په صورت کې چې د لینن او بالشویک نظام له کوم ناوړه استبداد سره پرتله کیږي، د دې یوازې تاریخ نفې کوي، بلکه د نن پانګوال نظام جعلی او جوړه شوې څیره په ټوله نړۍ کې برېښه وي.

خو د سټالینزم له لارې د انقلاب د تنزل عمل د کارګرې طبقې دغه ډول جمهوري نظام هم تر پښو لاندې کړ. د دغه جمهوري نظام له منځه تلل هم د روس د ماتیدو د عمده علت وه. د ټراټسکې له خولې د یو منصوبه بند اقتصاد (سوسیالیست اقتصاد) د ټنډ پرمختګ او په تکاملي عمل کې د کارګرې طبقې بشپړه جمهوري واک او انتظام دومره اړین وي لکه بشری ژوند ته آکسیجن اړین دی. د روس انقلاب په یو ورځ یا کال کې تر پښو نه دی لاندې شوی. بلکې دغه د ۱۹۲۳ څخه پیل کیږي او ۱۹۲۸ کې پای ته راسیږي. او دغه تنزل پر ضد تر ټولو لومړۍ چیغه لینن راپورته کړې وه. هم داسې د لینن له مرګ وروسته دغه مبارزه ټراټسکې روانه وساتله.

خو بشري ژوند د نا شمېره پښو داستان دی. اوس دلته دوه پوښتنې راپورته کیږي. لومړۍ دا چې لینن، ټراټسکې او بالشویکیانو د خلکو خوا خوږې ولې لاس ته نه راوړه، په داسې صورت کې چې دوی د انقلاب د زوال پر ضد مبارزه کوله؟ دویم دا چې که ټراټسکې د ستالن پر ځای د سويت یونین پر واک باندې واکمن شوی وای، نو ایا بیا هم د انقلاب زوال حتمي وه یا نه؟

د ۱۹۱۷ بالشویک انقلاب لاس ته راوړنې د روس خلکو ته د ۱۹۲۳ وروسته پر لاس ورتل پیل شول، د بیلګې په توګه د ۱۹۱۳ د ټولنیز او صنعتي پرمختګ په ۱۹۲۳ کې لاس ته راوړنې یې پیل کړې. خو د ۱۹۱۷ د انقلاب وروسته د نامساعدې اوضاعې له امله په روسیه کې عامه ژوند تر سخت تاثیر لاندې راغی. خو اقتصاد هغه وخت رشد پیل کړ چې کله سیاسي تنزل پیل شول، او افسر شاهی رامنځته شوی وه، او تر څنګ یې افسر شاهی د کارګرې طبقې د جمهوریت پر ریښو پیل وکړ. هم دا وخت وه، چې د روس د خلکو د ژوند معیار د یو سیاسي انقلاب په ترڅ کې په ټنډې سره پر مخ روان شو. د جنګونو، انقلابونو او د انقلابونو له طوپانونو او انتشار څخه راوتلی د روسیې لویه کارګره طبقه د سترټیا ښکار شوې وه.

د ژوند معیار د ښه کیدلو له امله دوی له یوې اوږدې مودې پس څه خوند لیدل وه. هم داسې دوی د یو نوي جنګ کولو حوصله نه درلوده. هم دا علت وه چې دوی د ټراټسکې یا چېپ لاسي ځواکونو ملاتړ ونکړ، او دا هغه قوتونه وو چې د سټالینست افسر شاهی پر ضد یې یو نوي سیاسي او ټولنیز جګړې ته ملاتړلې وه. لویه بدبختی دا وه، چې د اکتوبر انقلاب د روس د خلکو ژوند په ټنډې سره د ښوالی پر لوري روان کړی وه، خو هم دغه انقلاب د ښه ژوند له امله د لینن او د مشر او تخلیق کار ټراټسکې خلکي مرسته یا خواخوږي هم را ښکته کړې وه.

بل لوري ته که دا خبره وشي چې که ټراټسکي د ستالن پر ځای واک ته راسیدلی وای، نو انقلاب به ژغورول شوی وای. په تاریخ کې د فردي رول څخه انکار نشي کیدای. دغه سمه ده چې که لینن او ټراټسکې نه وای نو انقلاب به نه کیده. خو ستالن د دغه تنزل عیني عمل ته شعوري او داخلي شکل ورکړی دی. مونږ ویلی شو چې دا هر څه د ټراټسکې په دور کې کیدل ناشوني وه. خو بیا هم په ورستۍ تجزیه کې عیني اوضاع ورستۍ اغیزه کوي. هم دا علت دی چې د تاریخ په دغه عواملو کې څه حتمي نظر نشو ورکولی، ولې چې د انقلاب د تنزل د یو څخه پیر عوامل درلود.

د دغه زوال پزیري لپاره چې چېرته ستالینست افسرشاهی په شعوری یا لاشعوری توګه بی شمېره تیروتنې او جرایم وکړه، خو بل لوري ته یی د لیننست ملګرو لپاره بی شمیره تګلارې پر لاره واچولې، لکه په (چین، فرانس، جرمني، برتانیایا کې)

په دغه جنګ کې د ۱۳ لکو څخه زیاتو لیننستو او د انقلاب د سیاسي زوال پزیري پرضد مبارزه کونکو او د دوی د کورنیوخلکو وژنه تر سره شوه. د بالشویک ګوند چې د ۱۹۱۷ انقلاب یی رامنځته کړی وه، له مرکزي کومېټې څخه یی تر ۱۹۳۸ پوري په ۲۴ خلکو کې ۲۳ غړي په مرګ ورسول، یا د کورنیو جګړو پر محال شهید شول، یا څه د زندانونو او سایبیریا په کیمپونو کې زنداني او یا دوی له وطن څخه وشړل شول. په روسیه کې یوازې یو سړی پاتې شو او هغه ستالین په خپله وه.

خو د ستالینزم او افسرشاهی واکمنۍ ته د ۵ څخه تر ۷ لسيزو پوري ژوند په برخه شول چې عمده علت یی د ۱۹۱۷ اقتصادي بدلونونه وو. په بنسټیزه توګه ستالینزم د اکتوبر انقلاب پرضد یو بد سیاسي شا ته تنبوکی غچ وه.

خو اقتصادي بنسټونه یی هم هغه سوشلسټي وو، کوم چې د پانګوال نظام، ځمکولي او استعماري تسلط د ختمولو لپاره رامنځته شوي وو. دغه سوشلسټي نظام په ۶۵ کلنه موده کې خپله بریا د پانګوال نظام په مقابل کې په ډیرو برخو کې ونښودله، لکه د سټیل، تیل، سیمنټ، ودانیو، ټریکټور، خلايي ټیکنالوژس او په ډیرو نورو ټولنیزو معاملو کې وده وکړه.

هم دا علت وه، چې ستالینست افسرشاهی د غه پرمختګ له امله تر نسلونو نسلونو پوري واکمني تر سره کړه. خو ستالینستانو چې څرنگه د مارکسیزم او لینینزم د نظریاتو ملا ماته کړه، له دې ښه ښکاریدل چې دوی زیات پر دې بسایا ونکړي. ځکه چې پر دې بنسټونه د ستالینزم تګ د ډیر وخت لپاره ممکن نه وه.

څرنگه چې شوسیالیستي صنعت او ټیکنیکي پرمختګ وده وکړه، هم دا رنگه د صنعت پراخولی حتمي کیده. خو د دې ودې له لاسه د افسرشاهي په حجم کې هم زیاتوالی رامنځته کیدل. د کارګر جمهوریت او کنټرول د نه شتون له امله د افسرشاهي امریت د روسیه پر اقتصاد باندې د یوېټي کار ورکړ. د ۱۹۷۰ په لسيزه کې روسیه د ۱۰ لکو څخه زیاتو شیانو پر جوړولو بوخت وه. بل لوري ته د روسیې ۲۸۰ ملیونه نفوس پر دغه اقتصاد باندې تکیه کوله. او یوازې په مسکو کې ۵۰ وزارتونو کار کاوه، چې له امله یې اداري ګډوډۍ او د شیانو د زیات تولید بد کیفیت لامل کیدل. هم داسې د منډۍ او ګټې له امله حرص هم پر زیاتیدو شو، خو د انتظام نه درلوده له امله به د تولیداتو لویه برخه د زیان کندي ته لوېده. د دې تر څنګ اداري فساد او افسرشاهي تر خپل انتها ورسېده.

تاریخ د دې شاهد دی چې د هر جبر او امریت په دور کې د اداري فساد لوړوالی تر خپل ورستی حده پوري رسیږي. دا رنگه د اداري فساد، ناسم منجمنټ، د پیداوار زیان او د افسرشاهی خپل پیټي له امله پر منصوبه بند معشیت باندې رامنځته شوی اقتصاد د ساه بندۍ ښکار شو. د ۱۹۷۰ تر اخره پوري افسرشاهی تر ۲۵ ملیونو خلکو پوري راورسیدله، د کارګر جمهوریت د نه شتون د یو سوسیالیست اقتصاد په مخکې خنډ ښکاریدل، خو دغه د افسرشاهی د داخلي تګلارو تر څنګ د باندنیو تګلارو هم یو علت وه.

د امریکايي استعمار او روسیې افسرشاهي د واکمنو طبقو تر منځ د تضاداتو او سوړ جنګ عمده علت تضادتي اقتصادي بنسټونه وو. خو په یو هیواد کې سوسیالیزم نظریې تر څنګ، په استعماري هیوادونو کې سست انقلابي عمل او د استعمار سره راکړه ورکړه، او بل لوري ته د خارجي تیري د مخنیوي لپاره پر اسلحو دروند مصارف وو. د ټولې داخلي آمدن او تولید ۶۰ سلنه برخه په مستقیم او غیرمستقیم توګه پر دغه شعبو مصرفیده.

بل اړخ ته (تل پاتې سولې په خاطر دواړو ځواکونو د یو ځای اوسیدلو لپاره) تګلارې له امله تر ۱۹۳۰ لسيزې او د استعماري جنګونو وروسته کارګر انقلابونه د ستالینست او سوشل ډیموکریټیک روایتی مشرانو د غلطو تګلارو له امله ناکامه شول. د پانګوالې طبقې د بیا ژوندی کیدلو عامل وګرځیدل.

د دویم نړیوال جنګ وروسته د ختیځې او لویدیځې اروپا پر سر په ۱۹۴۳ کې په یالتا کې چې کوم تړون د ستالین، چرچل او روز ویلټ ترمنځ وشول، هدف یی د فرانسه، اطالیه او یونان کې د ریښتني انقلابونو مخنیوی وه، چې نمایندګي یې د مسکو د ستالینستانو له لوري همایه کیدونکي ګوندونو کوله. د دغه تګلارو له امله استعماریت ته د یو نوي دور (لوی تاریخي وخت ۱۹۴۸-۷۳) عروج چانس مساعد کړی شو.

چې له دې څخه په استفاده بیا په تېره امریکايي استعمار خپل رول په نړیوال اقتصادي او سیاسي بازار کې مطرح کړ. د دې نوي ځواک په رامنځته کیدو سره روسیه هم تر فشار لاندې راغله. تش په یو هیواد کې د سوسیالیزم خوارې تګلارې د ستالینزم له لوري د روسیې اقتصاد په دريو لسيزو کې محدود کړ او په نړیواله منډۍ کې شراکت ونکړ. یوازې په ۱۹۵۳ کې د ستالین د مرګ وروسته د داخلي اقتصادي فشار له امله مداخلت وکړی شو او هغه هم په ډیره کمه سويه، او بل لوري ته د استعماري ځواکونو له لوري پر روسیې فشار په زتاتیدو شو، دا په داسې حالت کې چې استعماري هیوادونه په خپله د انقلابي خوځښتونو ډېره کینډولو له امله په دوام داره توګه تر فشار لاندې وو، او دغه ښکاره اوضاع د ستالینستو مشرانو مغزو ته نه لوېده. ټراټسکې د دغه ډول ستالینستی پوهانو په اړه په ۱۹۲۹ کې لیکلي وو،

دې (مشرانو) په دې ځان نه پوهاوه، چې یو فورډ ټریکټر هم دومره خطرناک دی چې څومره یو کروساټ (Crevesot) توپ وي. په دې کې یواځینی توپیر دا دی، چې توپ کله کله استعمالیږي، خو ټریکټر په دوام داره توګه فشار زیاتوي، او ټریکټر په دا هم پوهیږي چې د ورستني ګزار لپاره یی توپ تر شا وي. (ټراټسکی ۱۹۲۹)

لینن هم له دې خطر له وړاندې خبر وو، نوموړي به ویل، تر څو چې زموږ سویت ریپبلک جلا ژوند کوي، په داسې حالت کې چې چارچپیره پانګوال نظام گیر کړي یو، دا به تر هغه یو احقرانه خوب او تصوراتي یوتوپیا به وي، چې کله موږ دا فکر کول پیل کړو چې موږ په اقتصادي توګه خپلواکه شولو او موږ ته را پېښ خطرونه له منځه ولاړ. پانګوال نظام ته که په نړیوال کچ وکتلی شي، نو دغه نه یوازې په نظامي برخه کې زموږ څخه مخکې دی بلکې په اقتصادي برخه کې هم له سویت څخه پیاوړی دی. موږ باید دغه بنسټیزې خبرې ته ځیر شو او مخ ته لاړ شو، او هیڅ کله یی هیر نه کړو. (لینن ټوک XVII مخ ۱۰۲ او ۴۰۹)

روسیه چې یو غریب هیواد دی، دامارت او زیات تولید ډګر په هغه وخت کې جوړېدای شي، چې کله موږ له بدګمانۍ او مصنوعي شعار څخه ډاډه شو، په روڼ تندي، کلک هوډ او پوره تیاری سره دا وایو چې موږ هلته خپلواکه کیدای شو چې کله نړیوال سوسیالیست انقلاب رامنځته کړو، چې موږ پرې روان شوي یو. (لینن لیکونه ټوک XV مخ ۱۶۵)

د لینن پر ضد سوچ درلودونکي د ستالینستانو افسر شاهي نه یوازې د استعمار پر ضد خوځښتنو ته زیان ورسول، بلکې هغه هیوادنه چې سوسیالیستي خوځښتنو پکې سر راپورته کول، ډیر سخت یی د زیان سره مخ کړه. چین، کیوبا، ویتنام، کمبودیا، لاوس، موزمبیق، انګولا او نورو هیوادونو کې چې کوم دولتي بغاوتونه او ګوریلا جنګونه د پانګوال او ځمکوالي نظام پر ضد رامنځته شوي وو، د هغه تر شا هم د نړیوال سوسیالیست سیاست مسکو ماډل وه. خو په دا وخت کې د لینن د مسکو ماډل پر ځای د ستالین، خروچیف، برزنیف او ندریووف مسکو ماډل وه. له دې څخه دا معلومیږي چې دوی هم هغه نظریات او تګلاره درلوده کومه چې په مسکو کې واکمن ځواک ستالینست افسر شاهي درلوده. دا رنگه چین، سوویت یونین، کیوبا، ویتنام او نور سوسیالیستي دولتونه چی کیدلی شول چې د دوی په یو ځای کیدلو سره یو لوی سوسیالیستي کنفیډریشن رامنځته شوی وای، خوولې په یو هیواد کې د سوسیالیست انقلاب له نظریی له امله په دولته کچه د انقلاب رامنځته کیدلو دود کینودلی شو. کامرید په خپل منځ کې د اسلحې، بارودو او د میزایلو په ژبه راسره خبرې کولي. چینایانو، روسیانو او نورو سوشلسټي افسر شاهانو د خپلو مفاداتو په رڼا کې تګلارې ټاکلې. چی له دې امله د سوسیالیست هیوادونو تر منځ تضاداتو او شخړو به سر را پورته کاوه. دغه د ستالینزم د ملکي سوسیالیزم غلطو تګلارو پایله وه.

خو د دې تر څنګ د افسر شاهي کورني فساد، د اروپا څخه په تخنیک کې پاتی والی، د کارګر جمهوریت نه شتون او د افسر شاهي جبر سوسیالیست اقتصاد په ګونډو کړ. د ۱۹۵۰ په لسیزه کې کلنی ملکي تولید له ۱۲ سلنه څخه ۱۵ سلنه زیاتوالي سره روان وه، خو د ۱۹۶۰ په لسیزه کې دا تولید کم شو او د ۱۰ سلني او ۱۲ سلني تر منځ پاتي شو. هم داسې ۱۹۷۰ کې ۶ څخه تر ۸ سلنه پاتي شو، آن تر دې چې په ۱۹۸۰ کې د ګورباچوف د اقتصاد مشیراییل ابي بګیان له خولې د دې ۰ (صفر) سلنه څخه هم لاندې راغی. دغه اقتصادي بحران د افسر شاهي سیاسي ډاډ ته ډیر سخت زیان ورسول او د ورخطایي ښکار شول. ګورباچوف چې د افسر شاهي چالاک او ذهنین نماینده وو، په ستالینزم کې د اصلاحاتو کوښښ وکړ. خو د امرانه افسر شاهي جبر لاندې ځپلی ټولینیز اقتصاد او ملکي تضاداتو او د پرستریکا او کلاسناست د تګلارو له امله هر څه وسوځیدل. د ستالینیزم بحران دومره ناولی شوی وه چې اصلاحات پکې ممکن نه وو. کله چې ګورباچوف د خپلې ماتې څخه خبر شو نو د استعمار غیږې ته یی منډه کړه. چې د دې پر ضد د ګیناژنايف په مشرۍ کې د پخواني ستالینستانو سخت دریزه او کمزورو پلویانو د بغاوت کوښښ وکړ، چې وروسته د استعمار په غیږ کې ناست بورس یلسن دا خوځښت وځپل.

خو د پانګوال نظام په ملاتړ په روس کې د پانګوال نظام بیا راژوند کیدل تر هغه وخت ممکن نه وه. د ۱۵ کالو په موده کې د پانګوال مفاد کړي و نشو کولای، چې د روس اقتصاد شخصي پانګوالو ته منتقل کړي. د هغه وخت زیاتره برخه د روس د اقتصاد اوس هم په دولتي کنټرول کې ده. چې د دغه د شخصي کولو خوب له خاورو سره خاورې شو. چې له امله یی یو لوري ته ستالینزم مات شو او بل لوري ته یی پانګوال نظام له ګډوډی سره مخ شول، او ویې نه کولای شول چې هلته پېښې ټینګې کړي.

خو په پخوانیو روسیي سوویتونو کې بشری ژوند د وحشت او بربریت پر لوری روان ښکاري، د ښه والی په ځای تباهي او وړانګاري تر سترګو کیږي. تر ۱۹۹۷ پوري د روسیې د بې کارو نفوس ۵۰ ملیونو ته ورسیدل، قیمتونو له ۷۰۰ څخه تر ۳۶۰۰ پوري لوړ شول. د ځمکو د کرایو هم دغه حال وه. په مسکو کې جرایم څو برابره زیات شول. د روبل قیمت په ۱۹۹۲ د یو ډالر په مقابل کې دوه روبل وه. په ۱۹۹۷ کې د ډالر په مقابل کې په زرګونو روبلو هم ارزښت نه درلوده. هم دغه اقتصادي ضری روسیي کارګره طبقه له سختو غمونو او اضطراب سره مل کړه. یو لوري ته خو دوی د سوسیالیزم او کمیونزم په نوم د ۶۰ کالو لپاره د ستالینیزم پرامه تحمل کړه. چې له دوی څخه د خلکو سخت بد راغلل. خو د پانګوال نظام بیا رامنځته کولو عمل دوی یوې لویې کنډې ته واچول. هم د دې له امله په روسیه کې ګډوډي، ټولینیز اضطراب او مایوسي ترخپل انتها ورسیده. دغه اضطراب نه یوازې د روسیې په لاندنی طبقه کې د بحران باعث کیږي، بلکې د دولت او افسر شاهي د مختلفو ډرو تر منځ د تضاد او ټکر لامل هم ګرځي. هم دغه تضاد د پوځ تر منځ هم تر سترګو کیدل.

د سوویت یونین ماتېدل د مارکستانو لپاره څه نوي خبره نه ده، بلکې دا خبره زموږ مشرانو له مخې کړې وه.

ټراټسکي په ۱۹۲۰ کې ليکلی وو، د يو سم قيادت په نشتون کې د پرولتاريه امریت (کارگره ډيموکراسي) به له کمزورۍ سره مخ شي او له غورځيدو سره به يی پر نړيوال سوسيالستي انقلاب درنده اغيزه وشي، او بيا به له دې بحران څخه راوتل ډير وخت واخلي. مارکس په خپل کتاب (سرمایه) کې واضح کړی وو، چې ذرايع توليد په يو اقتصادي او ملکي چوکاټ کې زيږون کوي، نو که د دغه پر وړاندې ملکي اټکلونه يا د بل يو تنگ نظره نظام ديوالونه خنډ اچوي، نو بيا دغه ذرايع توليد په ټولنه کې تنگوالي او گډوډي رامنځته کوي، چې له امله يی ټولنه او دا نظام د تاريخي استبداد ښکار شي. او ډوبيدل يی اړين شي. په سوويت يونين کې هم دا څه وشول، هم دا خبره ده چې د سوويت يونين ماتيدل د مارکسيزم نفې نشي کولای، بلکې په يو منفی انداز کې دغه ساينسي رېښتنوالي ثابتوي. پر دغه بنسټ دا خبره په ساينسي دليل سره ويلی شو، چې نن هم د اکتوبر د مور د ژوغورنې په خاطر يو نوي او عصري سوسيالست انقلاب پکار دي-----پای

Translated by Wali Khan

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**